
**PROGRAM
WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 18
IM. JANA PAWŁA II
W GLIWICACH**

Spis treści

Podstawa prawna:	3
Wstęp	4
I. Misja szkoły	5
II. Sylwetka absolwenta	5
III. Cele ogólne	5
IV. Trudności uczniów w przyswajaniu wiedzy i umiejętności w zakresie danego przedmiotu powstałych w czasie nauki zdalnej.	8
V. Zdrowy tryb życia	17
VI. Prawidłowe relacje rówieśnicze – trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych	21
VII. Integracja środowiska uczniowskiego poprzez działalność samorządową i wolontariacką	23
VIII. Edukacja ekologiczna oraz kształtowanie postawy proekologicznej. ..	24
IX. Zdrowie psychiczne i dobrostan uczniów	25
X. Wychowanie do wrażliwości na prawdę i dobro. Kształtowanie właściwych postaw szlachetności, zaangażowania społecznego i dbałości o zdrowie	27
XI. Budowanie zespołu klasowego	28
XII. Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny	30
XIII. Zasady ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego	33
XIV. Analiza sytuacji wychowawczej w roku 2020/2021 pod kątem zmian w Programie Wychowawczo- Profilaktycznym po okresie nauczania zdalnego 33	
Załącznik nr 1	37
Załącznik nr 2	43

Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.).
- Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 r. nr 120, poz. 526).
- Ustawa z 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2017 r. poz. 1189).
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2016 r. poz. 1943 ze zm.).
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 59).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz. U poz. 356)
- Ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 487). • Ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 783).
- Ustawa z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r. poz. 957).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego (Dz. U poz. 356)

Wstęp

Szkolny program wychowawczo-profilaktyczny realizowany w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr.8 opiera się na hierarchii wartości przyjętej przez Radę Pedagogiczną, Radę Rodziców i Samorząd Uczniowski, wynikających z przyjętej w szkole koncepcji pracy. Treści Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego są spójne ze Statutem Szkoły i wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Istotą działań wychowawczych i profilaktycznych szkoły jest współpraca całej społeczności szkolnej oparta na założeniu, że wychowanie jest zadaniem realizowanym w rodzinie i w szkole, która w swojej działalności musi uwzględniać zarówno wolę rodziców, jak i priorytety edukacyjne państwa. Rolą szkoły, oprócz jej funkcji dydaktycznej, jest dbałość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny. Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie uczniów w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Proces wychowania jest wzmacniany i uzupełniany poprzez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Program Wychowawczo-Profilaktyczny Szkoły tworzy spójną całość ze szkolnym zestawem programów nauczania i uwzględnia wymagania opisane w podstawie programowej. Szkolny Program Wychowawczo-Profilaktyczny określa sposób realizacji celów kształcenia oraz zadań wychowawczych zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego, uwzględniając kierunki i formy oddziaływań wychowawczych, których uzupełnieniem są działania profilaktyczne skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli.

Program Wychowawczo-Profilaktyczny został opracowany na podstawie diagnozy potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym, z uwzględnieniem:

- wyników ewaluacji (np. wewnętrznej, zewnętrznej),
- wyników nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez dyrektora,
- ewaluacji wcześniejszego programu wychowawczego i programu profilaktyki realizowanych w roku szkolnym 2020/2021,
- wniosków i analiz (np. wnioski z pracy zespołów zadaniowych, zespołów przedmiotowych, zespołów wychowawczych itp.).

Podstawowym celem realizacji Szkolnego Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest wspieranie dzieci i młodzieży w rozwoju oraz zapobieganie zachowaniom problemowym, ryzykownym. Ważnym elementem realizacji Programu Wychowawczo-Profilaktycznego jest kultywowanie tradycji i ceremoniału szkoły.

Podstawowe zasady realizacji Szkolnego Wychowawczo-Profilaktycznego obejmują:

- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły,
- zaangażowanie wszystkich podmiotów szkolnej społeczności i współpracę w realizacji zadań określonych w programie,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności oraz kompetencji organów szkoły (dyrektor, rada rodziców, samorząd uczniowski),
- współdziałanie ze środowiskiem zewnętrznym szkoły (np. udział organizacji i stowarzyszeń wspierających działalność wychowawczą i profilaktyczną szkoły),

- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu,

I. Misja szkoły

WSPIERANIE UCZNIA W ROZWOJU JEGO OSOBOWOŚCI I PRZYGOTOWANIEGO DO DALSZEJ EDUKACJI.

II. Sylwetka absolwenta

Dążeniem Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr.8 jest przygotowanie uczniów do efektywnego funkcjonowania w życiu społecznym oraz podejmowania samodzielnych decyzji w poczuciu odpowiedzialności za własny rozwój.

Absolwent Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr.8 to uczeń:

- logicznie myślący
- podejmujący właściwe decyzje,
- twórczy i zaangażowany,
- wrażliwy, empatyczny i ciekawy świata,
- potrafiący się uczyć- dbający o ustawiczny rozwój w wielu dziedzinach,
- świadomy własnej wartości,
- kulturalny, obowiązkowy i zdyscyplinowany,
- przygotowany do dalszej edukacji,
- potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę w praktyce,
- patriota

III. Cele ogólne

Działalność wychowawcza w szkole i placówce polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganiu ucznia i wychowanka w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w sferze:

1. fizycznej – ukierunkowanej na zdobycie przez ucznia i wychowanka wiedzy i umiejętności pozwalających na prowadzenie zdrowego stylu życia i podejmowania zachowań prozdrowotnych,

2. psychicznej – ukierunkowanej na zbudowanie równowagi i harmonii psychicznej, osiągnięcie właściwego stosunku do świata, poczucia siły, chęci do życia i witalności, ukształtowanie postaw sprzyjających rozwijaniu własnego potencjału kształtowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów, zdrowiu i dobrej kondycji psychicznej,

3. społecznej – ukierunkowanej na kształtowanie postawy otwartości w życiu społecznym, opartej na umiejętności samodzielnej analizy wzorów i norm społecznych oraz dokonywania wyborów, a także doskonaleniu umiejętności wypełniania ról społecznych,

4. aksjologicznej – ukierunkowanej na zdobycie konstruktywnego i stabilnego systemu wartości, w tym docenienie znaczenia zdrowia oraz poczucia sensu istnienia. **Działalność wychowawcza obejmuje w szczególności:**

1. współdziałanie całej społeczności szkoły na rzecz kształtowania u uczniów wiedzy, umiejętności i postaw określonych w sylwetce absolwenta,
2. kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie i odpowiedzialność za własny rozwój należą do jednych z najważniejszych wartości w życiu, a decyzje w tym zakresie podejmowane są w poczuciu odpowiedzialności za siebie i innych,
3. współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania spójnego systemu wartości oraz kształtowania postaw prozdrowotnych i promowania zdrowego stylu życia oraz zachowań proekologicznych,
4. wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną,
5. kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów i nauczycieli, wychowanków i wychowawców, a także nauczycieli, wychowawców i rodziców lub opiekunów, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami,
6. doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami oraz ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów,
7. wzmacnianie kompetencji wychowawczych nauczycieli i wychowawców oraz rodziców lub opiekunów,
8. kształtowanie u uczniów postaw prospołecznych, w tym poprzez możliwość udziału w działaniach z zakresu wolontariatu, sprzyjających aktywnemu uczestnictwu uczniów w życiu społecznym,
9. przygotowanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze i sztuce narodowej i światowej,
10. wspieranie edukacji rówieśniczej i programów rówieśniczych mających na celu modelowanie postaw prozdrowotnych i prospołecznych.

Działalność edukacyjna w szkole polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

Działalność edukacyjna obejmuje w szczególności:

1. poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach,
2. rozwijanie i wzmacnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów,
3. kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji,
4. kształtowanie krytycznego myślenia i wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu,

5. prowadzenie wewnątrzszkolnego doskonalenia kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej,

6. doskonalenie kompetencji nauczycieli i wychowawców w zakresie profilaktyki używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, norm rozwojowych i zaburzeń zdrowia psychicznego wieku rozwojowego.

Działalność informacyjna w szkole polega na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych skierowanych do uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły.

Działalność informacyjna obejmuje w szczególności:

1. dostarczenie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczych i profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych i innych zagrożeń cywilizacyjnych,

2. udostępnienie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,

3. informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców lub opiekunów o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół i placówek z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią.

Działalność profilaktyczna w szkole polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

Działalność profilaktyczna obejmuje:

1. wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,

2. wspieranie uczniów, którzy mają trudności w przyswajaniu wiedzy i umiejętności w zakresie danego przedmiotu powstałego w czasie nauki zdalnej,

3. wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na ryzyko zachowań ryzykownych,

4. wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

W bieżącym roku szkolnym najważniejsze działania w **pracy wychowawczej** są ukierunkowane na:

- wspomaganie rozwoju ucznia w sferze emocjonalnej, społecznej i twórczej,
- przygotowanie uczniów do prawidłowego funkcjonowania w grupie społecznej (szkole, klasie),
- wzbudzanie poczucia przynależności do grupy,
- rozbudzanie poczucia własnej wartości, wiary we własne siły i możliwości,
- budowanie poczucia tożsamości regionalnej i narodowej,
- przeciwdziałanie przemocy, agresji i uzależnieniom,
- przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych,
- troska o szeroko pojęte bezpieczeństwo podopiecznych, nauczycieli i rodziców.

Zadania profilaktyczne programu to:

- zapoznanie z normami zachowania obowiązującymi w szkole,
- rozpoznawanie sytuacji i zachowań ryzykownych, w tym korzystanie ze środków psychoaktywnych (lekarstw bez wskazań lekarskich, papierosów, alkoholu i narkotyków), promowanie zdrowego stylu życia i kształtowanie nawyków prozdrowotnych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości uczniów, podkreślanie pozytywnych doświadczeń życiowych, pomagających młodym ludziom ukształtować pozytywną tożsamość,
- uczenie sposobów wyrażania własnych emocji i radzenia sobie ze stresem,
- budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz eliminowanie z życia szkolnego agresji i przemocy rówieśniczej,
- niebezpieczeństwa związane z nadużywaniem komputera, Internetu, telefonów komórkowych i telewizji,
- znajomość zasad ruchu drogowego – bezpieczeństwo w drodze do szkoły,

IV. Trudności uczniów w przyswajaniu wiedzy i umiejętności w zakresie danego przedmiotu powstałych w czasie nauki zdalnej.

Zapobieganie niepowodzeniom szkolnym oraz wspieranie ucznia w przezwyciężaniu pojawiających się trudności w nauce jest zadaniem, przed którym stoją osoby dorosłe. Aby tego dokonać, niezbędne jest zapoznanie się z genezą istniejących problemów, czyli odpowiedzenie sobie na pytanie dlaczego niektórzy uczniowie nie są w stanie sprostać stawianym przed nimi wymaganiom edukacyjnym. Niepowodzenia szkolne mogą mieć różną genezę, a co za tym idzie, aby im zaradzić, należy wybrać właściwy sposób radzenia sobie z nimi – metoda powinna zostać dobrana indywidualnie, zgodnie z istniejącymi potrzebami ucznia.

W trakcie przeprowadzania diagnozy zjawiska konieczne jest określenie przyczyn pojawiających się problemów w nauce u dzieci i młodzieży szkolnej. Niepowodzenia mogą

mieć różnorodne podłoże. Przyczynę można wskazać w osobowości młodego człowieka, środowisku lokalnym, środowisku szkolnym czy jego warunkach / możliwościach fizycznych. Wśród zaburzeń, które mogą mieć podłoże w samym uczniu należy wymienić jego zdolności, umiejętności, poziom posiadanej wiedzy, przeżywane uczucia, cechy charakteru, dotychczasowe doświadczenia związane z podejmowaniem nauki, tendencje i przyzwyczajenia pojawiające się podczas nauki, poziom samodzielności oraz motywację do zdobywania wcześniej wyznaczonego celu.

Inną kategorią czynników mogących mieć znaczący wpływ na umiejętności do nauki młodego człowieka może być środowisko szkolne ucznia np.

- brak wystarczających sprzętów i pomocy dydaktycznych w szkole,
- atmosfera w klasie, w szkole niesprzyjająca pracy,
- niesprzyjające relacje pomiędzy uczniami,
- praca pozalekcyjna,
- wadliwa organizacja życia szkolnego,
- wadliwa praca nauczyciela lub wątpliwa pozycja lub autorytet nauczyciela itp.

Wystąpienie kilku czynników odbija się na psychice, a to z kolei objawia się zmienionym zachowaniem

i uzewnętrznianych przez ucznia zdolnościach. Z tego powodu uczeń może wolniej przyjmować nowo dostarczaną wiedzę oraz z gorszym skutkiem odtwarzać tę już wcześniej nabytą. Wszystkiemu winne są emocje (nawet te przeżywane w sposób podświadomy) przez dziecko. Uczeń dotknięty problemami może być złęczony, wystraszony, pełen kompleksów, żyć w poczuciu zagrożenia. Może jednak zdarzyć się, że jego zachowanie pójdzie w zupełnie przeciwnym kierunku, stanie się butny, na pokaz pewny swojej siły i znaczenia, nieźrównoważony, czy agresywny. W sytuacji gdy młody człowiek zostanie przytłoczony swoimi niepowodzeniami szkolnymi i nie będzie miał możliwości wykazać się w innych dziedzinach, może to mieć bardzo negatywny wpływ na jego przyszłe starania. Przykre przeżycia

i doświadczenia z nimi związane zniechęcają do podejmowania dalszych wysiłków, są źródłem negatywnych postaw wobec obowiązków szkolnych, a nawet osób, które im się z nimi kojarzą. Obojętnie jak zmieni się zachowanie ucznia jedno jest pewne, zmieni się jego podejście do nauki, gdyż w momencie pozostawania w sytuacji stresowej inne kwestie okażą się dla niego istotne. Przełożenie wspomnianych czynników na niepowodzenia szkolne może powodować u ucznia:

- trudności w rozumieniu, przyswajaniu i odtwarzaniu materiału,
- braku zainteresowania poszczególnymi przedmiotami, spadkiem motywacji poznawczych,
- bezradnością w pokonywaniu trudności związanych z edukacją,
- biernością, brakiem pokazywania większych starań do przyswajania wiedzy, spadkiem wiary we własne umiejętności edukacyjne,
- spadek umiejętności panowania nad swoimi procesami poznawczymi np. utrzymywaniem koncentracji na wyznaczonym zadaniu,

- uchylanie się od obowiązku szkolnego – zaniedbywanie wykształcenia czy kwalifikacji zawodowych.

Jedynie świadomość genezy problemów pozwoli na indywidualne określenia działań zapobiegających, ograniczających bądź niwelujących powstałe trudności w nauce i niepowodzenia szkolne uczniów.

Cele programu:

Propozycje programu w zakresie **Trudności uczniów w przyswajaniu wiedzy i umiejętności w zakresie danego przedmiotu powstałych w czasie nauki zdalnej**, mają na celu wspomóc uczniów wykazujących problemy w nauce oraz zapewnić im równe szanse w przyszłości. Przedstawione działania kształtują postawy młodych ludzi i przysposabiają ich do normalnego, zdrowego funkcjonowania w społeczności szkolnej oraz poza nią. Oznacza to, że nauczyciele zapoznają się ze specyfiką trudności, z jakimi spotyka się ich podopieczny oraz razem z rodzicami / opiekunami dziecka uczą się, w jaki sposób przeciwdziałać tym ograniczeniom (na drodze wspólnej pracy z dzieckiem).

Poniżej prezentujemy cele szczegółowe zamieszczonego programu:

1. Trudności w nauce:

- Budowanie wiary we własne siły i umiejętności oraz kształtowanie wytrwałości w realizacji wyznaczonych celów,

2. Motywowanie do nauki:

- Kształtowanie umiejętności organizacji czasu oraz przestrzeni do pracy,
- Budowa systematyczności w nauce oraz wypracowanie metody powtórek,
- Kształtowanie umiejętności oceny własnej pracy,
- Uświadamianie rodziców / opiekunów o konieczności wsparcia oraz okazywaniu akceptacji dziecka,
- Wskazanie poradni, w których pracują specjaliści zajmujący się daną tematyką.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotli- wość	Odbiorca
1. Diagnoza zjawiska – ilość osób przejawiających trudności w nauce oraz ich specyfika.	- diagnoza zjawiska, - analiza uzyskanych wyników oraz działań profilaktycznych do indywidualnych potrzeb uczniów,			Cała społeczność szkolna

2. Zapoznanie uczniów i rodziców z wymogami stawianymi przed uczniami z danego przedmiotu szkolnego.	- spotkania z rodzicami / opiekunami i stała współpraca, - spotkania ze specjalistami.			
1. Pedagogizacja nauczycieli na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów zdrowych. 2. Utrzymywanie stałej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów.	- spotkanie ze specjalistami np. z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,			Nauczyciele i wychowawcy
	Podjęmowane działania: • diagnozowanie rodzaju występujących zaburzeń, sytuacji rodzinnej uczniów przejawiających problemy w nauce; • uczniowie i rodzice / opiekunowie uczniów zapoznani zostają przez każdego nauczyciela przedmiotu z wymogami, które stawiane są przed uczniami zgodnymi z wytycznymi MEiN.			
	Podjęmowane działania: • po powrocie do szkoły i pracy w systemie stacjonarnym wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniami oraz/ewentualnie (dotyczy to młodszych uczniów) wywiad z rodzicami / opiekunami dzieci w swojej klasie, w celu ustalenia, które z dzieci przejawiają trudności w nauce i określenia typu tych trudności. Dzięki temu łatwiej będzie ustalić, jakie działania należy prowadzić względem konkretnego ucznia; • prowadzenie przez wychowawcę i nauczycieli własnej, pogłębionej analizy w celu dostosowania odpowiednich technik nauczania względem ucznia; • utrzymywanie stałego kontaktu z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, która udziela nauczycielom wsparcia przy dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych			

	przez nich programów nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia. • szkolenie podczas, którego nauczyciele dowiedzą się jak powinna przebiegać skuteczna komunikacja pomiędzy nimi, a uczniami. Poznają metody, które zachęcają uczniów do rozmowy, a które działają odstraszająco i powodują ich wycofanie. Nauczyciele dowiedzą się, w jaki sposób sprawnie przekazywać uczniom informacje i sprawiać, aby ich słuchali – szkolenie prowadzone przez psychologa/ pedagoga szkolnego lub za pośrednictwem e-szkolenia.			
1. Pedagogizacja nauczycieli na temat możliwych zaburzeń zachowania uczniów.	- szkolenia,			Nauczyciele i wychowawcy
2. Dostosowanie formy zajęć do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów szkoły.	- spotkania ze specjalistami,			
3. Pedagogizacja nauczycieli w temacie inteligencji emocjonalnej dzieci i młodzieży szkolnej.	- materiały szkoleniowe, literatura przedmiotu,			
4. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych nauczycieli.	- szkolenie/ e-szkolenie.			
1. Pedagogizacja rodziców / opiekunów dzieci na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów zdrowych.	- spotkania ze specjalistami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej,			Rodzice / opiekunowie uczniów
	- spotkania z psychologiem / pedagogiem szkolnym, psychologiem			

2. Nawiązania lub utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami / opiekunami uczniów oraz zachęcanie ich do większego angażowania się w sprawy szkoły i jej uczniów.	z poradni, psychoterapeutą, logopedą, - spotkania konsultacyjne z wychowawcą i nauczycielami,			
3. Uświadamianie rodziców o konieczności samodzielnej pracy dziecka. 4. Nawiązanie stałej współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.	Podjęmowane działania: - dla rodziców organizowane są spotkania ze specjalistami, których zadaniem jest wyjaśnienie czym jest dana trudność dziecka oraz z czego wynika. Specjalista pomaga zaakceptować rodzicowi sytuację, uczy metod, których stosowanie będzie dziecku pomocne oraz odpowiednich komunikatów; - nauczyciele skupiają się na wypracowaniu dobrego dialogu z rodzicami / opiekunami uczniów oraz utrzymaniu z nimi stałej współpracy na rzecz szkoły i jej uczniów. Psycholog / pedagog szkolny prowadzi grupowe i indywidualne rozmowy (jeśli zaistnieje taka potrzeba) z dorosłymi, w celu uświadomienia im jak istotne znaczenie dla rozwoju młodego człowieka ma zaangażowanie rodzica / opiekuna w jego zajęcia szkolne – dorośli, którzy spędzają ze swoimi podopiecznymi więcej czasu uczestniczą w zachodzących w nim przemianach i mają większy wpływ na kształtowanie postaw, które będą fundamentem do jego zachowania w przyszłości. - spotkanie z psychologiem / pedagogiem szkolnym lub wyspecjalizowanym w temacie pracownikiem poradni psychologiczno-pedagogicznej, który podejmie działania mające na celu uświadomienie rodziców / opiekunów uczniów na temat istotności ich roli w procesie wspierania dziecka w nauce i udzielania mu pomocy w sytuacjach jego niepowodzeń szkolnych (zapoznanie dorosłych z metodami pracy z dzieckiem); - szkoła wspiera rodziców w podejmowaniu decyzji na temat przeprowadzenia badania w poradni psychologiczno-pedagogicznej – nauczyciele uświadamiają rodzicom, na jaką pomoc mogą liczyć oraz jakie działania zostaną im zaoferowane przez placówkę PPP tj. opinia wydana przez PPP lub			

	inną poradnię specjalistyczną, która oceni możliwości intelektualne i zdrowotne ucznia i ułatwi wybór narzędzi, które będą wspierać edukację; - wychowawca / psycholog / pedagog szkolny wskazuje rodzicom korzyści dla dziecka płynące z posiadania opinii, orzeczenia PPP lub innej poradni specjalistycznej i przedłożenia tych dokumentów w szkole; - wypracowanie form i zakresu współpracy szkoły z rodzicami tj. zachęcanie rodziców do wspólnego działania na rzecz zapobiegania trudnościom szkolnym – nawiązanie i utrzymywanie stałej współpracy ze szkołą ułatwia kontrolowanie sytuacji problemowej, nadzorowanie postępów i wyznaczania wspólnie z nauczycielami kolejnych celów;			
1. Budowanie postawy możliwości realizacji zamierzonych celów. 2. Rozwijanie poczucia akceptacji do samego siebie oraz poczucia tolerancji i akceptacji względem innych uczniów. 3. Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczniów.	- spotkania ze specjalistami (np. pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, neurolog, psycholog szkolny, logopeda), - szkolenia, ćwiczenia aktywizujące uczniów, poprawiające wydolność ich pamięci oraz wpływające na akceptowanie siebie i innych osób, - e-lekcja.			Uczniowie
Podjęmowane działania: - dla uczniów (nie tylko z problemami w nauce) kierowane są zajęcia usprawniające proces przyswajania wiedzy, np. ćwiczenia na poprawę koncentracji uwagi; - podczas godziny wychowawczej prowadzone są zajęcia z tolerancji oraz inne mające na celu zrozumienie problemów wynikających z odizolowania lub za pośrednictwem e-lekcji; - wychowawca przeprowadza zajęcia mające na celu kształtowanie właściwych postaw i nastawia wobec własnego rozwoju i wykształcenia.				

	• rozwijanie relacji interpersonalnych na poziomie nauczyciel-uczeń, uczeń-uczeń poprzez m.in.: – częste kontakty i rozmowy nauczycieli/pedagogów z uczniami, uczniów z uczniami,– objęcie wsparciem osób nieśmiałych i wycofanych, docenianie każdej aktywności, angażowanie do dodatkowych zadań,– podejmowanie działań integrujących zespół klasowy, np. obchody urodzin, aktywne przerwy śródlekcyjne,– organizowanie wyjść klasowych.• Uruchomienie stałych dyżurów/konsultacji specjalistów dla uczniów.

V. Zdrowy tryb życia

Zdrowy tryb życia jest obecnie bardziej niż aktualnym tematem, który wymaga znacznego wsparcia wychowawczo-profilaktycznego szkoły. Na zdrowy tryb życia składa się między innymi: zdrowe odżywianie oraz aktywność fizyczna. Są one niezwykle ważną składową i warunkiem do uzyskania prawidłowego rozwoju fizycznego oraz intelektualnego człowieka. Przekładają się również na osiągnięte przez niego wyniki w nauce.

Cele programu:

Szkolna edukacja zdrowotna jest jednym z priorytetów działalności szkoły. Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Zdrowy tryb życia” ma na celu:

1. pogłębienie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych, których celem jest utrzymanie bądź przywrócenie stanu zdrowia fizycznego i psychicznego;
2. kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu,
3. kształtowanie odpowiedniej aktywnej postawy i dbanie o zdrowie własne, swoich bliskich i innych ludzi;
4. promowanie regularnego uprawiania sportu,
5. uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych, chorób wenerycznych,
6. uświadamianie problemu depresji.

Cele szczegółowe:

Profilaktyka zdrowego żywienia oraz promowanie aktywności fizycznej na co dzień mają spowodować poniższe zmiany:

1. popularyzacja aktywności fizycznej wśród uczniów,
2. nawiązanie lepszej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów,
3. polepszenie atmosfery w szkole,
4. poprawa wyników nauczania i osiągnięć uczniów,
5. zmniejszenie ilości absencji dzieci na zajęciach, których geneza była chorobowa,
6. lepsza współpraca szkoły z otoczeniem lokalnym.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotli- wość	Odbiorca
1. Propagowanie wśród uczniów zdrowego trybu życia. 2. Uświadamianie uczniom jak ważne jest zdrowe odżywianie się. 3. Świadomość znaczenia ruchu fizycznego w życiu każdego człowieka. 4. Zwiększenie aktywności fizycznej i wyrobienie nowych nawyków.	- zajęcia aktywizujące, - konkursy sportowe, - warsztaty, rajdy, - zajęcia plastyczne, - zajęcia sportowe, - dostępność nauczycieli, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych. Podjęmowane działania: • w ramach zajęć z biologii/przyrody/ godziny wychowawczej realizowane są następujące tematy: ○ znaczenie protein, tłuszczów i węglowodanów dla funkcjonowania organizmu, ○ endorfiny w ciele po ćwiczeniach, ○ nauka czytania i rozumienia etykiet spożywczych na produktach; • nauczyciele i wychowawcy zachęcają uczniów do czynnego brania udziału w obowiązkowych i fakultatywnych zajęciach sportowych;			Uczniowie
1. Uświadomienie zjawiska depresji.	- materiały informacyjne, - pogadanki, - ćwiczenia aktywizujące, - badania i sporządzenia ewaluacji, - dostępność nauczycieli, - e-lekcje, - dostępność i popularyzacja			Uczniowie

	materiałów edukacyjnych.			
	Podjęmowane działania: • pogadanki z psychologiem bądź przygotowanym w tym celu pedagogiem, który przybliży uczniom zjawisko depresji, jej genezy, przechodzonych etapów, sposobów radzenia sobie w trudnych sytuacjach, eliminowanie lęku, poczucia zagrożenia spowodowanego nadmiernym obciążeniem związanym np. z przygotowywaniem się do sprawdzianów czy obawą przed porażką w grupie rówieśniczej. • kształtowanie w uczniach umiejętności empatii wobec innych ludzi – prowadzenie zajęć w formie dram, dzięki którym uczniowie będą mogli wcielić się w rolę innych osób, które przeżywają jakiś problem bądź mających rozterki; • zachęcanie uczniów do podejmowania działalności wolontariackiej na rzecz innych ludzi - takie zajęcia mają charakter uwrażliwiający; • wzbudzanie w uczniach poczucia zaufania – muszą mieć świadomość, że z każdym nawet najmniejszym problemem mogą zwrócić się do swojego wychowawcy. Jeśli w klasie są nieśmiali uczniowie, należy założyć skrzynkę pocztową, do której uczniowie mogą wrzucać swoje listy z prośbami/ skargami/ obawami. Konieczne jest podkreślenie, że informacje zawarte w listach będą znane jedynie wychowawcy (chyba, że przepisy prawa zostaną naruszone).			
2. Uświadomienie zjawiska depresji.	- materiały informacyjne, - szkolenia, - e-szkolenia, - dostępność psychologa, -			Nauczyciel Rodzic
	Podjęmowane działania: • szkolenia nauczycieli (także w formie e-szkoleń) na temat depresji, identyfikacji jej objawów i sposobów wsparcia oraz pomocy uczniom,			

	• udział nauczycieli wychowania fizycznego w programie Ministerstwa Edukacji i Nauki „Aktywny powrót do szkoły po pandemii” przygotowanym we współpracy z akademiami wychowania fizycznego z całej Polski. Podczas szkoleń nauczyciele dowiedzą się m.in. jak przeciwdziałać skutkom bezczynności ruchowej (hipokinezji), izolacji społecznej czy innym skutkom zdrowotnym, które pojawiły się w związku z pandemią.

VI. Prawidłowe relacje rówieśnicze – trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego ma na celu wspomóc uczniów w ich trudnościach w nawiązywaniu relacji ze swoimi kolegami i koleżankami ze szkolnych ławek. Bezpośrednio po ogłoszeniu zamknięcia szkół dzieciom i młodzieży towarzyszyły radość, euforia i ogólne szczęście. Szkoła jest obowiązkiem, a mało która osoba lubi obowiązki, więc każda szansa na możliwość ich niewypełniania jest atrakcyjna. Ten pozytywny stan nie trwał jednak długo, ponieważ oprócz ograniczenia działalności placówek wprowadzono społeczną izolację, co okazało się bardzo dotkliwe w skutkach i wywołało emocje typowe dla sytuacji kryzysowej. W przypadku pandemii większość społeczeństwa, niezależnie od wieku, doświadczyła podobnych trudnych emocji określanых mianem kryzysu. Tyle że analizując stany dzieci i młodzieży, warto zauważyć, że ich przeżycia w dużej mierze zależą od środowiska, w którego skład wchodzi: rodziny, bliższego i dalszego otoczenia oraz czynników wewnętrznych, czyli charakteryzujących każdą z osób, np. cech osobowości. To właśnie te indywidualne predyspozycje, zasoby, potrzeby powodują, że konsekwencje obecnego stanu nie będą jednakowe dla wszystkich. Biorąc powyższe pod uwagę można wyodrębnić trzy główne grupy uczniów:

- Uczniowie posiadający bogate zasoby – w tej grupie znajdują się dzieci wspierane przez rodzinę i przyjaciół, ponadto są to osoby realizujące własne pasje, rozwijające zainteresowania, co wpływa na konstruktywne spędzanie czasu wolnego i rozładowanie napięcia. Wszelkie niepowodzenia nie są u nich podstawą do frustracji, a raczej do wyciągania wniosków i podejmowania nowych innych wyzwań czy aktywności. Dzięki tym zasobom radzenie sobie z kryzysem nie powoduje trudności.
- Uczniowie mający duże wsparcie ze strony rodziny, ale posiadający jednocześnie deficyty społeczne i osobiste – to osoby, które nie posiadają stabilnej samooceny, dowartościowują się poprzez szkolną aktywność, dlatego przerwa w nauce jest dla nich szczególnie trudna. Mają tendencje do zamartwiania się, porównują się do innych, dominuje u nich krytyczna samoocena. Nawiązywanie i podtrzymywanie relacji rówieśniczych nie jest ich mocną stroną. Niezwykle istotną kwestią jest udzielenie im wsparcia informacyjnego oraz emocjonalnego.
- Uczniowie nieposiadający odpowiedniego wsparcia rodziny – charakterystyczne dla tych osób jest szukanie oparcia poza rodziną, najczęściej w środowisku rówieśniczym, tam też zaspokajają większość swoich potrzeb. Powodem takiego stanu rzeczy mogą być utrudnione relacje rodzinne lub uzależnienia, przemoc, choroby. Grupa rówieśnicza jest przestrzenią do rozładowania emocji, podważania samooceny i budowania poczucia własnej wartości. Te osoby z dużą trudnością przechodziły przez społeczną izolację i skutki tego mogą odczuwać przez długi czas. W konsekwencji dzieci te pozostawione są samym sobie w tej trudnej sytuacji i silnie odczuwają skutki kryzysu zarówno związanego z pandemią, jak i tego rodzinnego. Tej

grupie uczniów w czasie ich pobytu w szkole, lecz także w trakcie ewentualnej ponownej izolacji należy poświęcić najwięcej uwagi.

Cele programu:

1. Rozwijanie umiejętności nawiązywania prawidłowych relacji z rówieśnikami,
2. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i opiekunów uczniów,
3. Poszerzanie wiedzy nauczycieli i opiekunów na temat prawidłowego rozwoju i funkcjonowania młodych ludzi oraz istotności nawiązywania i utrzymywania poprawnych relacji między rówieśniczych,
4. Prowadzenie działań profilaktycznych utrzymujący satysfakcjonujący poziom zdolności opisany w punktach wcześniejszych.

Zadania i sposoby realizacji:

1. Kształtowanie właściwych relacji między uczniami.
2. Ukazanie poprawnych i społecznie akceptowanych form relacji w grupie rówieśniczej.
3. Popularyzowanie dobrego zachowania.
4. Promowanie postaw tolerancyjnych.

Realizowane poprzez:

- godziny wychowawcze,
- zajęcia aktywizujące,
- e-lekcje,
- dramy.

Podjmowane działania:

- przeprowadzenie rzetelnych dyskusji na temat negatywnych konsekwencji związanych z nadużywaniem nowych technologii. Zachowanie odpowiedniego poziomu higieny cyfrowej – w szczególności w okresie zdalnej edukacji – jest kluczem dla poprawy koncentracji, podniesienia wyników w nauce oraz samej jakości nauczania.
- prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod umożliwiających prezentację własnych odczuć i przeżyć, np. w formie dramy (przez psychologa, pedagoga szkolnego bądź specjalnie przygotowanego w tym zakresie nauczyciela). Zadaniem uczniów będzie wcielenie się w przypisane im wcześniej role (odgrywane scenki mogą być analogicznym przedstawieniem rzeczywistej sytuacji w społeczności rówieśniczej uczniów, np. problem wyalienowania, odrzucenia jakiegoś ucznia, przejawianie zachowań agresywnych). Dzięki metodom aktywizującym uczniowie są w stanie bardziej wczuć się w daną sytuację i zrozumieć istotę problemu;
- organizowanie warsztatów koleżeńskich dla uczniów. Podczas zajęć uczniowie będą mogli lepiej się poznać, odkryć łączące ich podobieństwa oraz przekonać się, że występujące różnice są korzystne dla nich i nie należy się ich obawiać. Młodzi ludzie rozwijają swoje zaufanie oraz szacunek do samych siebie oraz kolegów i koleżanek z klasy;

- opracowanie harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych na podstawie przeprowadzonej w szkole diagnozy potrzeb dotyczącej kondycji psychicznej uczniów i ich rodziców (diagnoza prowadzona we współpracy z wychowawcami, pedagogami, psychologami szkoły).
- **realizacja programu zajęć reintegracyjnych w szkołach.**

VII. Integracja środowiska uczniowskiego poprzez działalność samorządową i wolontariacką

Duże znaczenie dla rozwoju młodego człowieka oraz jego sukcesów w dorosłym życiu ma nabywanie kompetencji społecznych takich jak komunikacja i współpraca w grupie, udział w projektach zespołowych lub indywidualnych oraz w organizacjach samorządowych, czyli szeroko rozumiana integracja ze środowiskiem szkolnym. Z perspektywy uczniów ich udział w pracach samorządu uczniowskiego wpływa na najbliższe otoczenie, gdyż w ten sposób mogą współdecydować o tym, jak będzie funkcjonować szkoła. Poprawia się również komunikacja między uczniami, ponieważ dzięki działającemu samorządowi wszyscy wiedzą, co się dzieje w szkole, polepsza to atmosferę i ułatwia rozwiązywanie potencjalnych konfliktów. Z pozycji nauczyciela samorządność uczniów sprzyja budowaniu partnerskich stosunków z młodzieżą, a to z kolei sprzyja unikaniu konfliktów i zaogniania sporów. Działanie w samorządzie to dla uczniów dobra lekcja demokracji w praktyce – organizując wybory do władz SU, uczestnicząc w procesie podejmowania decyzji i ponosząc ich konsekwencje, młodzi uczą się świadomego uczestnictwa w życiu społecznym. Dobrze działający samorząd uczniowski pomaga rozwiązać trudności, zanim osiągną naprawdę dużą skalę. Nie bez znaczenia jest fakt, iż uczniowie zadowoleni i lubiący swoją szkołę to uczniowie bardziej zmotywowani do nauki, a ponadto dla niektórych uczniów, którym nauka sprawia więcej trudności, działanie w SU daje możliwość odnalezienia swoich talentów i „bycia dobrym” w innych obszarach niż wiedza zdobywana podczas lekcji. Uczniowie działający w SU częściej odkrywają zalety pracy w grupie, nie tylko w ramach SU, ale także podczas lekcji w klasie.

Cele programu:

1. Rozwijanie umiejętności nawiązywania prawidłowych relacji z rówieśnikami,
2. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i opiekunów uczniów,
3. Poszerzanie wiedzy nauczycieli i opiekunów na temat prawidłowego rozwoju i funkcjonowania młodych ludzi oraz istotności nawiązywania i utrzymywania poprawnych relacji międzyrówieśniczych.

Zadania i sposoby realizacji:

1. Propagowanie aktywności i twórczego myślenia uczniów.

2. Wychowywanie samodzielnych, samodzielnie radzących sobie w życiu młodych ludzi.

Realizacja poprzez: pogadanki, e-lekcje, samodzielne wystąpienia,

Podjmowane działania:

- zachęcenie uczniów do udziału np. w pracach w Samorządzie Szkolnym, udzielanie się w drużynach sportowych, a także wolontariackich udzielanie pomocy osobom potrzebującym tj. osobom starszym z DPSu, dzieciom z Domu Dziecka, udzielanie korepetycji osobom ze słabszymi wynikami w nauce, działanie na rzecz lokalnej społeczności);
- zachęcanie uczniów do kandydowania oraz brania udziału w wyborach do Samorządu Uczniowskiego;
- zachęcanie uczniów do realizacji ich własnych pomysłów np. wsparcie schroniska dla zwierząt, zorganizowanie uczniowskiego wsparcia przez uczniów dla osób od nich słabszych, tworzenie grup, które wspólnie się uczą, itp.;
- organizowanie projektów tematycznych i społecznych wynikających z potrzeb uczniów, które są okazją do zdobywania wiedzy na konkretny temat, rozwijania umiejętności pracy w grupie, komunikacji, dobrego zarządzania czasem i autoprezentacji.
- współpraca pomiędzy różnymi podmiotami pomagającymi potrzebującym i włączania się w akcje pomocowe o dużym zasięgu, jak „Szlachetna paczka”, itp.
- organizowanie zbiórek charytatywnych – (w pandemii z zachowaniem bezpieczeństwa).

VIII. Edukacja ekologiczna oraz kształtowanie postawy proekologicznej

„Edukacja ekologiczna oraz kształtowanie postawy proekologicznej” zostało określone jako jeden z priorytetów edukacyjnych dla szkół w roku szkolnych 2021/2022.

Podstawowe kierunki realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2021/2022 pkt. 6 - „*Wzmocnienie edukacji ekologicznej w szkołach. Rozwijanie postawy odpowiedzialności za środowisko naturalne*”.

Wpajanie szacunku do środowiska naturalnego jest ... jednakże, największe znaczenie ma tutaj wypracowanie nawyków oraz sposobów codziennego funkcjonowania nie tylko w szkole, ale również w domu rodzinnym.

Cele programu:

1. podnoszenie wiedzy z zakresu ekologii na przedmiotach szkolnych, tj. technika, geografia, chemia, biologia, etyka, języki obce,
2. zwiększanie świadomości uczniów oraz podnoszących ich umiejętności poprzez organizowanie zajęć dodatkowych o tematyce ekologicznej;
3. nawiązanie współpracy z fundacjami oraz organizacjami ekologicznymi;

4. popularyzacja aktywności proekologicznych, tj. udział w kampaniach na rzecz ochrony środowiska naturalnego, propagowanie zdrowego stylu życia, w zgodzie z otaczającym światem oraz promowanie takich zachowań u innych.

Pełny „Program działań ekologicznych w Szkole Podstawowej nr 18 w Gliwicach – załącznik nr 1.

IX. Zdrowie psychiczne i dobrostan uczniów

Część pt. Zdrowie psychiczne i dobrostan uczniów skupia się na promocji i ochronie zdrowia psychicznego w szkole i placówce oświatowej. Prowadzone działania powinny być holistyczne oraz w pełni świadome i zamierzone. Przez holistyczne podejście rozumie się kompleksowe spojrzenie na zjawisko w czterech aspektach, psychicznym, fizycznym, społecznym i duchowym.

Kluczową rolę w procesie pełnią dorośli opiekunowie dzieci, zarówno rodzice jak i nauczyciele młodych ludzi. To kluczowe zagadnienie opisane zostało wcześniej w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2022.

Cele programu:

1. zrozumienie czym jest zdrowie psychiczne, jakie są normy, w jaki sposób zauważać odstępstwa od normy oraz jakie działania podejmować w sytuacji ich pojawienia się;
2. uświadomienie sobie wpływu pandemii COVID-19 na zdrowie fizyczne i psychiczne młodych ludzi;
3. świadomość zmian jakie przyniosła transformacja oraz konieczność zmiany trybu nauczania z formy bezpośredniej na online;
4. kreowanie bardziej pozytywnego, sprzyjającego środowiska do pracy i nauki w szkole;
5. budowanie dobrej relacji między nauczycielami a uczniami;
6. zrozumienia zjawiska depresji oraz jej odmian;
7. ochrona uczniów przed problemami związanymi z szeroko rozumianym zdrowiem psychicznym, skupianie się na strategiach proaktywnych;
8. trening radzenia sobie z konfliktami, przepracowywanie silnych emocji;
9. zdolność empatii dla siebie i innych;
10. nabycie umiejętności dbania o swoje zasoby; zdolność 'odcinania się' od środowisk toksycznych;
11. odczarowanie wizerunku psychologa oraz psychiatry.

Podjęmowane działania:

Pedagog przy współpracy z nauczycielami, rodzicami oraz uczniami, stworzyli :

Program działań wspierający ucznia z trudnościami w nauce w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 8 w Gliwicach. Praktyczny poradnik dla nauczycieli ZSP 8 - Załącznik nr 2.

który omawia zbiór kompetencji. Kompetencje społeczno-emocjonalne stanowią kluczowe zaplecze do radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Nauczyciele, wychowawcy, psycholog szkolny prowadzą szereg warsztatów, których zadaniem jest wyposażać uczniów w nowe umiejętności życiowe, społeczne i emocjonalne, dzięki którym uczeń w prostszy sposób będzie mógł radzić sobie z trudnościami, ze zmianą i stratą, czy napotykanymi konfliktami. Przykładowe zagadnienia:

- a. budowanie poczucia własnej wartości,
- b. asertywność
- c. umiejętność pozytywnego myślenia,
- d. konstruktywne przekazywanie informacji zwrotnej,
- e. zarządzanie sobą w czasie
- f. odnajdowanie się w grupie,
- g. umiejętność empatii i dostrzegania innych ludzi,
- h. prowadzenie umiejętnej komunikacji
- i. umiejętność przyjmowania informacji zwrotnej,
- j. uczniowie świadomi są swoich zdolności oraz ograniczeń, wiedzą nad czym pracować.

Znają również swoje granice wytrzymałości dlatego wiedzą jak postąpić w sytuacjach przekraczających ich zdolności. Młodzi ludzie wiedzą, że zawsze mogą skontaktować się z osobami od telefonu zaufania.

Działania podejmowane podczas godziny wychowawczej przez wykwalifikowaną w tematach nauczyciela i/lub psychologa, pedagoga szkolnego.

- a. Proponowane warsztaty zwiększają umiejętność konstruktywnych form reagowania. Uczniowie wypracowują standardy komunikacyjne, wiedzą gdzie i jakie są ich bariery komunikacyjne. Zajęcia mają na celu również zwiększenie uczniowskiej niezależności oraz odporności na presję środowiskową.
- b. Uczniowie wiedzą czym jest stres, w jaki sposób reagują, oraz jak opanować sytuacje stresową, jakie metody odstresowujące na nich działają.
- c. Szkolenia integracyjne, których celem jest zwiększenie poczucia więzi ze szkołą oraz przynależności do zespołu klasowego, np. warsztaty interpersonalne.
- d. Spotkanie z psychologiem. Podczas spotkania opowiedzą oni o swojej pracy, metodach, formach pracy oraz o tym, kto może się do nich zgłosić. Porozmawiamy również o psychoterapii w nurcie pozytywnym, która pomoże ‘odczarować’ obecny, dość nieodpowiedni i mało pozytywny obraz psychologa.
- e. W związku ze zmianą sposobu nauczania ilość czasu, jaką uczniowie spędzają przed komputerem znacznie wzrosła. Już w latach wcześniejszych odnotowywano znaczną ilość czasu poświęconą na tę aktywność, jednakże sytuacja COVID-19 spotęgowała to zachowanie. Należy przeprowadzić szkolenie dotyczące zagrożeń związanych z intensyfikacją korzystania z mediów społecznościowych, zjawiska agresji i przemocy

w mediach społecznościowych, oraz pojawiającym się problemom zdrowotnym (tj. otyłość, nabyte wady postawy, utrzymywanie odpowiedniej higieny ciała) oraz psychologicznym (tj. fizyczne odseparowanie od rówieśników).

- f. Projekt pt. 'ruch to zdrowie' jest inicjatywą nauczycieli wychowania fizycznego i wychowawców. Zadaniem projektu jest uświadomienie uczniom pozytywnych aspektów zdrowego stylu życia, poznanie zasad zdrowego odżywiania oraz wiedza jak aktywność oraz konkretne pokarmy wpływają na kondycję psychiczną oraz fizyczną;
- g. zapoznanie z procedurami wynikającymi z zagrożeń w związku z pandemią COVID-1. Nauczyciele omawiają ten temat podczas zajęć oraz rozmieszczają w widocznych miejscach plansze z wytycznymi dla uczniów i rodziców dotyczącymi przestrzegania zasad bezpieczeństwa w czasie pandemii.

X. Wychowanie do wrażliwości na prawdę i dobro. Kształtowanie właściwych postaw szlachetności, zaangażowania społecznego i dbałości o zdrowie.

„Wychowanie do wrażliwości na prawdę i dobro. Kształtowanie właściwych postaw szlachetności, zaangażowania społecznego i dbałości o zdrowie”. Jest to jeden z tematów wchodzący w skład podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa w roku szkolnym 2021/22 - pkt. 2.

Cele programu:

1. Rola wartości w nauczaniu i w wychowaniu dzieci i młodzieży
2. Analiza wartości szczególnie ważnych dla społeczności szkolnej
3. Zwiększenie wrażliwości uczniów na prawdę i dobro. Zwiększenie tolerancyjności.
4. Uwrażliwienie uczniów na otaczające ich piękno oraz umiejętność jego odnajdywania.

Podjęmowane działania:

- Zajęcia, których celem jest samopoznanie i budowanie własnej wartości:
 - podczas wychowania fizycznego nauczyciel prowadzi zajęcia pozwalające uświadomić uczniom posiadane przez nich zdolności fizyczne, zaznajamia ich z predyspozycjami ich ciała oraz z aktualnymi granicami. Uczniowie rozmawiają na temat możliwości fizycznych człowieka oraz starają się stworzyć dopasowany indywidualnie do swoich potrzeb program ćwiczeń fizycznych (nauczyciel promuje zdrowe i swobodne zachowywanie się we własnej skórze oraz akceptowanie własnego ciała). Zajęcia mają na celu zachęcić mniej aktywnych uczniów do podjęcia wysiłku i zaangażowania w wykonywanie ćwiczeń podczas prowadzonych zajęć oraz w czasie wolnym. Jeśli predyspozycje i aspiracje uczniów odbiegają od aktualnych możliwości szkoły, należy wskazać im miejsca lub osoby, pod okiem, których będą mogli rozwijać swoją pasję.

Podczas zajęć nauczyciel tłumaczy jakie znaczenie dla rozwoju poznawczego i emocjonalnego ma podejmowanie wysiłku fizycznego;

- Lekcje wychowawcze – zajęcia mające uświadomić uczniom czym jest tolerancja, kiedy należy mówić o zachowaniach nietolerancyjnych oraz dlaczego warto akceptować inność. Podczas zajęć uczniowie podzielą się swoimi obawami związanymi z innością, niepełnosprawnością. Zadaniem nauczyciela jest pokazanie, że nie należy bać się odmienności ale należy czerpać z niej korzyści.

XI. Budowanie zespołu klasowego

Relacje rówieśnicze są kluczowe do poprawnego funkcjonowania klas, całej szkoły, a co za tym idzie efektywnych działań edukacyjnych. Niestety sytuacja pandemiczna spowodowała konieczność odnowienia bądź nawiązania z powrotem istniejących wcześniej relacji koleżeńskich oraz relacji pomiędzy uczniami-nauczycielami oraz nauczycielami-rodzicami, czy opiekunami uczniów.

Konieczne jest podejście do procesu kompleksowo, nie można oczekiwać, że uczniowie wrócą do wcześniej posiadanych relacji, a prawdopodobnie będzie konieczne budowanie zespołów klasowych na nowo. Pomocna w tej sytuacji będzie postawa otwartości, zrozumienia dla różnych zachowań, emocji uczniów.

Cele programu:

1. Ponowna adaptacja uczniów do zajęć w trybie stacjonarnym.
2. Zaznajomienie się z zespołem klasowym oraz nawiązanie więzi koleżeńskich, przyjacielskich.
3. Przypomnienie aktualnie obowiązujących zasad organizacyjnych i zasad pracy w szkole i w klasie.
4. Rozpoznanie aktualnej sytuacji uczniów - nastrojów, samopoczucia, doznanych trudnych przeżyć w związku z pandemią.
5. Przekazanie informacji o możliwościach uzyskania pomocy.

Podjęmowane działania:

- zajęcia integracyjne dla wszystkich klas na początku roku szkolnego– uczniowie przedstawiają się, szukają podobieństw ze swoimi kolegami i koleżankami ze szkolnych ław, a następnie z resztą klasy, biorą udział w zajęciach budujących umiejętność komunikacji, nawiązywania współpracy, wzajemnego zaufania, wspólnego rozwiązywania problemów i radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Zajęcia mają na celu zwiększenie otwartości i akceptacji młodych ludzi do samych siebie oraz tolerancji względem odmienności swoich rówieśników;
- uczenie współodpowiedzialności za swoich kolegów i koleżanki z klasy i ze szkoły, wzmacnianie poczucia solidarności – nauczyciele respektują ustanowione w szkole zasady i wyciągają konsekwencje w sytuacji, gdy nie są one przestrzegane. Nauczyciele nie pochwalają

typowego „donosicielstwa”, jednak nie bagatelizują zgłaszanych sytuacji. Podczas zajęć uczniowie tworzą własne klasowe zasady, według których chcą pracować (reguły muszą zostać zaakceptowane nauczyciela) tj. podczas zajęć nie używamy telefonu komórkowego, nie przerywamy innym mówiącym, szanujemy cudzą prywatność, mamy prawo wyjść do toalety kiedy zaistnieje taka konieczność, nie podnosimy głosu, itp. Ważne, aby zasady były

tworzone wspólnie przez uczniów i nauczycieli oraz dawały tym pierwszym poczucie, że nawiązują oni partnerską, otwartą relację ze swoim nauczycielem;

- wspólne wyjścia poza teren szkoły – zajęcia mogą łączyć kilka różnych celów np. integrowanie uczniów wraz z rozwijaniem w nich zdolności odczuwania i interpretowania sztuki (wyjście do teatru), czy uczenia poszanowania i zrozumienia natury (wyjście do lasu) oraz historii swojej okolicy (przejście szlakiem pomników postawionych w najbliższej okolicy);
- wprowadzenie nagrody „Kulturalny uczeń” dla osób / grup, które wyróżniają się wzorcową, przyjacielską postawą (np. nagroda na zakończenie roku szkolnego przyznawana przez nauczycieli/ nagroda przyznawana w trakcie trwania konkursów klasowych/ szkolnych/ międzyszkolnych);
- „poznaj mnie” – zajęcia podczas, których uczniowie dzielą się własnymi pasjami, zainteresowaniami ze swoimi rówieśnikami. Każdy uczeń przygotowuje, krótkie 5-minutowe wystąpienia na temat swoich pasji (forma prezentacji jest dowolna, np. plakat, prezentacja multimedialna, śpiew, portret, kolaż zdjęć, film). Celem zajęć jest lepsze poznanie siebie nawzajem.
 - trening asertywnego zachowania się – uczniowie zapoznają się ze sposobami komunikowania się z innymi ludźmi. Rozumieją dlaczego asertywny styl prowadzenia dialogu jest lepszy niż inne. Zajęcia warto prowadzić w formie dramy, gdyż pozwoli to na leprze przeżycie oraz zrozumienie zagadnienia;
 - uczniowie dowiadują się czym jest konformizm, komunikacja pasywna, komunikacja agresywna oraz uczą się zachowywać w sposób asertywny
 - „czy rozumiesz co do Ciebie mówię” – lekcja mająca na celu zaznajomienie uczniów z tematem komunikacji niewerbalnej poprzez:
- kalambury emocjonalne – uczniowie podzieleni są na zespoły. Zadaniem poszczególnych zespołów jest odszyfrowanie, jaką emocję prezentuje każdy kolejno występujący zawodnik. Dozwolona jest gestykulacja i mimika,
- zajęcia poświęcone odkrywaniu barier komunikacyjnych, zrozumieniu różnicy pomiędzy aktywnym słuchaniem a słyszeniem.
- Pedagog bądź wykwalifikowany w temacie nauczyciel prowadzi zajęcia na temat przyjaźni, relacji koleżeńskich, relacji międzyludzkiej oraz ich pielęgnacji.
- zapoznanie z procedurami wynikającymi z zagrożeń w związku z pandemią COVID-19. Nauczyciele omawiają ten temat podczas zajęć oraz rozmieszczają w widocznych miejscach plansze z wytycznymi dla uczniów i rodziców dotyczącymi przestrzegania zasad bezpieczeństwa w czasie pandemii.
- Ponowne zapoznanie uczniów ze Statutem szkolnym;

- wdrażanie uczniów do przestrzegania podstawowych zasad bezpiecznego zachowania się w czasie lekcji, przerw, zajęć pozalekcyjnych oraz w drodze do i ze szkoły;
- zaznajomienie uczniów z zasadami bezpiecznego poruszania się po drogach, ulicach miejskich
- uświadomienie uczniom zasad postępowania na wypadek pożaru.
- budowanie u ucznia więzi z placówką, nauczycielami oraz osobami uczęszczającymi do szkoły – pozwalanie uczniom włączyć się w proces organizacji akademii, wyjść, wyjazdów. Nawet najmniejszy udział, poczucie współorganizowania wzbudza poczucie istotności u młodego człowieka oraz wpływa na identyfikację go z placówką oświatową;
- angażowanie rodziców w tworzone inicjatywy; pytanie ich o zdanie oraz umożliwienie prowadzenia ustalonych wcześniej zajęć (przy opiece wyznaczonego wcześniej nauczyciela i/lub wychowawcy klasy);

Psycholog/ pedagog szkolny prowadzi zajęcia, których celem jest nauczenie uczniów mówienia o swoich potrzebach oraz rozwijanie umiejętności nazywania emocji – rozmowa o emocjach, identyfikowanie emocji u siebie i innych, zdolność ich nazywania. Prowadzący wykorzystuje zajęcia aktywizujące, które wpływają na rozwijanie inteligencji emocjonalnej uczniów.

XII. Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny

Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny, m.in. przez właściwą organizację zajęć edukacyjnych wychowanie do życia w rodzinie oraz realizację zadań programu wychowawczo-profilaktycznego.

Wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny bazuje na wytworzonych relacjach pomiędzy nauczycielami, pedagogami szkolnymi, a rodzicami dzieci, ich opiekunami.

Jedynie odpowiednia współpraca, partnerskie działanie jest w stanie przynieść założone wcześniej działania wychowawcze. Z tego powodu tak niezmiernie ważne jest kładzenie dużego nacisku na relacje pomiędzy dorosłymi, wzajemne zrozumienie oraz zaufanie.

Postulat wspieranie rodziny w roli wychowawczej wynika nie tylko z pandemii, ale będącego także rezultatem cywilizacyjnych przemian, stał się wyzwaniem umocowanym w tegorocznych kierunkach polityki oświatowej państwa.

Cele programu:

1. Zapoznanie się z oczekiwaniami rodziców oraz nauczycieli.
2. Tworzenie przestrzeni do współpracy z rodzicami rozumiane jako współdecydowanie oraz współodpowiedzialność za to, co się dzieje w szkole.
3. Zaangażowanie rodziców, wychodzenie z inicjatywami na nowe działania mające na celu edukację ich dzieci.

Podejmowane działania:

- dyrektor, psycholog/ pedagog szkolny, wychowawcy klas, uświadamiają rodziców/ opiekunów prawnych i faktycznych opiekunów uczniów, jakie mają prawa i obowiązki. Dowiadują się, jakie działania mogą podjąć, aby pomóc pracownikom szkoły w realizacji programu edukacyjnego (np. wyjścia do teatru, do kina, do muzeum z uczniami, współorganizowanie lekcji, pomoc finansowa, bądź w realizacji konkretnego wydarzenia itp.). Szkoła zachęca i umożliwia dorosłym podejmowania samodzielnych inicjatyw, samodzielnego angażowania się w życie placówki oraz dzielenia pomysłami z odpowiednimi nauczycielami bądź wychowawcami klas;
- dyrektor, wychowawcy organizują cykliczne spotkania z opiekunami szkoły, podczas których podsumowują ostatni okres (i/lub inny okres czasu) oraz oceniają jakość nawiązanej współpracy pomiędzy dorosłymi, a szkołą. Każda praca, w szczególności społeczna, powinna być doceniona;
- wychowawca organizuje spotkanie z opiekunami dzieci, podczas którego zapoznaje się z ich opiniami i oczekiwaniami względem sposobu nauczania i funkcjonowania szkoły;
- wychowawca, nauczyciele informują rodziców o prowadzonych aktywnościach – wywieszanie informacji na stronie Internetowej, na FB grupy/ szkoły/ klasy, wysyłanie mailingu do rodziców, powiadamianie dorosłych podczas spotkań w szkole;
- szkoła organizuje Dni Otwarte dla rodziców/ opiekunów, podczas których uczniowie wcielają się w rolę organizatorów wydarzenia i oprowadzają rodziców/ opiekunów po szkole i przygotowanych atrakcjach.
- pracownicy szkoły współorganizują wraz z opiekunami uczniów niektóre projekty np. imprezy szkolne, wyjścia do kina/ teatru/ muzeum, Dzień Sportu, Dzień Dziecka, Dnia Patrona Szkoły – w współorganizację zaangażowani zostają przedstawiciele Rady Szkoły, delegacje dorosłych z poszczególnych klas oraz inni chętni rodzice/ opiekunowie;
- wspólne spotkania rodziców i nauczycieli z udziałem uczniów – wspólne organizowanie wydarzeń np.:
 - zorganizowanie wieczoru filmowego filmu wybranego w wyniku głosowania;
 - zorganizowanie konkursu plastycznego na najlepszy plastyczny duet: rodzic z dzieckiem;
 - zorganizowanie jasełek dla rodziców;
 - zorganizowanie akcji rzeczowej dla schroniska dla zwierząt;
 - organizowanie turniejów rodzinnych na określony temat;
- psycholog/ pedagog szkolny opracowuje metody oraz możliwe formy wsparcia dla rodzin potrzebujących. Kontakt przybiera formę telefonu zaufania, bądź zaufanej skrzynki mailowej. Za pośrednictwem mediów rodzice informują o swoich strapieniach, licząc tym samym na wsparcie i dyskrecję osób, z którymi się kontaktują;

- psycholog/ pedagog szkolny/ wychowawca udzielają informacji o możliwych formach wsparcia świadczących wsparcie w miejscu zamieszkania bądź innym miejscu zasugerowanym przez osobę potrzebującą (np. droga mniej oficjalna poprzez kontakt telefoniczny) – omawiane sytuacje problemowe to np.: problemy wychowawcze, problemy komunikacyjne w rodzinie, przemoc w rodzinie, sytuacje nałogowe, ubóstwo, długotrwałe sytuacje chorobowe, bezrobocie, eurosieroctwo, choroby;
- psycholog/ pedagog szkolny wspomaga wychowawcę klasy w przeprowadzaniu wywiadów środowiskowych – wspólne prowadzenie indywidualnych i bezpośrednich spotkań z rodzicami, odwiedzanie domu rodzinnego ucznia;
- wspólne prowadzenie projektów np. przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i przemocowym wśród uczniów:
 - diagnoza problemu,
 - wdrożenie wszelkiej formy edukacji na temat zjawiska agresji i przemocy (za pomocą pogadanek, szkoleń, psychodram, poradników, filmów, warsztatów, spotkań z przedstawicielami służb mundurowych itp.),
 - konsultacja ze specjalistami na temat sytuacji problemowej oraz wprowadzenie działań naprawczych,
 - wspólne organizowanie różnego typu akcji promujących zdrowy tryb życia,
 - informowanie o konsekwencjach, jakie spotykają sprawców przemocy i agresji,
 - informowanie uczniów, w jaki sposób bronić się przed agresją i przemocą międzyrównieżniczą, gdzie szukać pomocy, jakie działania podjąć, aby minimalizować możliwość zaistnienia sytuacji problemowe.

Tego typu działania powinny dotyczyć każdej sytuacji problemowej w szkole. Warto angażować rodziców/ prawnych opiekunów dzieci w prowadzone projekty. Wspólne działanie z pewnością usprawni pracę oraz zwiększy efektywność prowadzonych działań.

Wspólne działanie integruje społeczność szkolną, jednakże można prowadzić indywidualne projekty również na poziomie poszczególnych klas. Zwiększy to poczucie bezpieczeństwa uczniów oraz poprawi panującą atmosferę. Z tego powodu warto zaznajamiać rodziców oraz uczniów z możliwymi bądź faktycznymi trudnościami. Warto aby traktowali oni społeczność szkolną jako własną, zminimalizuje to ryzyko inicjowania przez nich zachowań problemowych i ryzykownych.

XIII. Zasady ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego.

Ewaluacja programu polega na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo-profilaktycznego. Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

- 1) obserwację zachowań uczniów i zachodzących w tym zakresie zmian,
- 2) analizę dokumentacji,
- 3) przeprowadzanie ankiet, kwestionariuszy wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- 4) rozmowy z rodzicami,
- 5) wymianę spostrzeżeń w zespołach wychowawców i nauczycieli,
- 6) w analizie przypadków.

Ewaluacja programu przeprowadzana będzie w każdym roku szkolnym przez zespół Wychowawczy. Zadaniem Zespołu jest opracowanie planu ewaluacji, organizacja badań oraz opracowanie wyników. Z wynikami prac zespołu w formie raportu ewaluacyjnego zostanie zapoznana rada pedagogiczna i rada rodziców.

XIV. Analiza sytuacji wychowawczej w roku 2020/2021 pod kątem zmian w Programie Wychowawczo- Profilaktycznym po okresie nauczania zdalnego

W celu określenia aktualnej sytuacji wychowawczej w szkole, wśród wychowawców klas przeprowadzono ankietę dotyczącą zachowań ryzykownych, czynników ryzyka i chroniących pojawiających się w ich klasach (w załączeniu).

Analiza wyników tej ankiety (w załączeniu) przedstawiona została podczas spotkania wychowawców klas z pedagogami szkolnym w obecności Dyrekcji szkoły. W czasie spotkania stwierdzono, że w Programie Wychowawczo-Profilaktycznym nie będą wprowadzane żadne zmiany ponieważ obejmuje on wszystkie problemy wychowawcze, które pojawiały się w czasie nauczania zdalnego. Zmiany wprowadzone na rok szkolny 2020/2021 dotyczące działań profilaktycznych przeciwdziałających COVID-19 i promujących zdrowie są wystarczające. Postanowiono w nowym roku szkolnym skupić się na:

- powrocie uczniów do rzeczywistości szkolnej – ze szczególnym zwróceniem uwagi na stosowanie się do reguł i norm społecznych;
- poprawie frekwencji uczniów poprzez analizę powodów nieobecności, zobowiązanie rodziców do systematycznej kontroli dziennika elektronicznego (wprowadzenie zapisu do Statutu Szkoły);
- ograniczenie korzystania przez uczniów z telefonów komórkowych w trakcie lekcji (konsekwentne i ujednolicone działania nauczycieli);
- problemie palenia papierosów (działania z zakresu profilaktyki, informowanie rodziców).

Analiza ankiety dla wychowawców dotyczących zachowań ryzykownych, czynników chroniących i ryzyka.

Zachowania ryzykowne:

Najczęściej powtarzające się zachowania ryzykowne to wagarzy i brak zainteresowania nauką (75%). (poziom podobny jak w roku ubiegłym). Oba zachowania są ze sobą powiązane. Głównym powodem wagarów było prawdopodobnie rozluźnienie wynikające z nauczania zdalnego czyli ogólnie słabe zainteresowanie nauką oraz świadomość niskich konsekwencji wagarów. Rodzice nie usprawiedliwiali na czas nieobecności. Należy pracować nad motywacją uczniów i podkreślać znaczenie wykształcenia w dalszej drodze zawodowej i poruszaniu się po rynku pracy.

Następne w kolejności to palenie papierosów (56%) (mniej niż w zeszłym roku) Obniżenie tego czynnika wynika prawdopodobnie z mniejszych możliwości obserwacji uczniów podczas nauczania zdalnego.

Od nowego roku szkolnego warto zastanowić się na rozwiązaniem problemu palenia wokół szkoły (spójne zasady i konsekwencje dotyczące palenia na terenie szkoły).

Wulgaryzmy (50 %) (mniej niż w zeszłym roku)- obniżenie udziału tego zachowania wynika z nauczania zdalnego, kiedy nauczyciele mieli mniej kontaktu bezpośredniego z uczniami. Należy nadal dbać o kulturę języka i dyscyplinować uczniów w tym zakresie.

Nałogowe korzystanie z mediów społecznościowych i telefonu(50%)(mniej niż w zeszłym roku) – spadek poziomu tego zachowania wynika także z mniejszych możliwości obserwacji uczniów podczas nauczania zdalnego. Jednak zwiększenie poziomu tych zachowań na pewno jest i od nowego roku szkolnego należy walczyć z tym przyzwyczajeniem, które wzmoгло się w trakcie nauki zdalnej („szósty palec”)

Niepokojące jest „wycofanie się podczas nauki zdalnej” (44%) - określić przyczyny, możliwości naprawy, „znikanie uczniów”, wskazanie form pomocy w konkretnych przypadkach.

Problem otyłości i niewłaściwego odżywiania (25%) (poziom podobny jak w roku ubiegłym) Prawdopodobnie od nowego roku szkolnego ten problem się nasili. Wynika to z warunków nauki zdalnej

i zmniejszenia aktywności w czasie lockdown'u. Wielu uczniów przytyło i może to powodować problem z samoakceptacją. Dlatego trzeba uważnie dobierać treści związane z realizacją tego zadania.

Czynniki ryzyka

Najczęściej powtarzającymi się czynnikami ryzyka są te związane z funkcjonowaniem rodziny (poziom podobny jak w roku ubiegłym):

- nieprawidłowa realizacja ról rodzicielskich (69%)
- konflikty w rodzinie, rozpad rodziny (56%)
- nieprawidłowe wzorce w rodzinie (50%)
- brak bliskości między rodzicami i dziećmi (38%)
- przyzwolenie rodziców na zachowania ryzykowne (25%) (mniej niż w zeszłym roku)

Można profilować zachowania i postępowanie rodziców poprzez indywidualne rozmowy wychowawców i pedagoga szkolnego oraz organizowanie pogadanek lub szkoleń dla rodziców. W sytuacjach szczególnie trudnych należy proponować pomoc specjalistów.

Poza w/w czynnikami znaczący udział mają trudności w nauce (69%) (mniej niż w zeszłym roku) Mogły się nasilić w okresie nauczania zdalnego ze względu na brak kontaktu z nauczycielami i innymi uczniami. Brak motywacji. Można indywidualnie określić przyczyny trudności: lenistwo, brak systematyczności, brak realnych możliwości, trudności z nadrobieniem zaległości z lat poprzednich. W wielu klasach miała miejsce pomoc koleżeńska w nauce, często źle rozumiana (współpraca podczas sprawdzianów, kopiowane prace domowe itp)

Pasywne formy spędzania wolnego czasu (63%) (mniej niż w zeszłym roku) Możliwe, że czynnik ten będzie narastał. Wynika to z przyzwyczajęń spowodowanych pandemią, ale także stylem życia i modelem funkcjonującym wśród rówieśników i w rodzinie. Propozycje aktywnego spędzania wolnego czasu poprzez wycieczki klasowe, organizowanie imprez okolicznościowych jak „Igrzyska szkolne”, dzień sportu, zachęcanie do udziału w zawodach międzyszkolnych, aktywne lekcje wychowawcze mogą zachęcić uczniów do różnych aktywności.

Wskaźnik czynnika „Nieumiejętność radzenia sobie w sytuacjach trudnych” (50%) (mniej niż w zeszłym roku) jest wciąż wysoki. Biorąc pod uwagę warunki nauczania zdalnego tendencja jest optymistyczna. Należy jednak nadal obserwować uczniów przeżywających sytuacje trudne i kryzysowe. Udzielać im wsparcia i oferować pomoc specjalistów. Bardzo pomocne może być wdrożenie w szkole „Rówieśniczej interwencji kryzysowej”. W zespołach klasowych należy ćwiczyć kompetencje miękkie: zachowania asertywne, umiejętność rozwiązywania konfliktów, otwartość na korzystanie z pomocy, poczucie samoskuteczności, praca w zespole itp.

Czynniki chroniące

Jako najważniejszy czynnik chroniący pojawiają się „Dobre relacje z nauczycielami i innymi uczniami” (69%) oraz „Dobra atmosfera w klasie” (63%)(poziom podobny jak w roku ubiegłym). Podczas nauczania zdalnego wpływało to na możliwość korzystania z pomocy koleżeńskiej w nauce i otwartość w kontaktach z nauczycielami w sytuacjach szukania pomocy czy rozwiązywania problemów. Dalsza dbałość o dobre relacje nauczyciel-uczeń, uczeń-uczeń wzmocni działanie tych czynników.

Silna więź z rodzicami” (50%) oraz „Stabilna rodzina” (44%) (poziom podobny jak w roku ubiegłym) to czynniki wskazujące na znaczenie rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu młodego człowieka w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. W rozmowach indywidualnych z rodzicami oraz podczas pogadanek dla rodziców należy kłaść nacisk na znaczenie wsparcia młodzieży w tym obszarze.

Nadal istotnym czynnikiem chroniącym jest „Zainteresowanie nauką” (56 %)(poziom podobny jak w roku ubiegłym) Dalsze promowanie takich postaw, wskazywanie na związek pomiędzy zdobytym wykształceniem a ścieżką zawodową, wartość wiedzy w rozwoju człowieka i jakości jego życia będą pomocne w kształtowaniu tego czynnika.

„Aktywne uprawianie sportu” (50%) (mniej niż w zeszłym roku) Ten czynnik kształtuje w uczniach ambicję w zdobywaniu lepszych wyników i postawę fair play. Uczy aktywnego wykorzystania czasu

wolnego i organizacji tego czasu. Uprawianie sportu zmniejsza zainteresowanie zachowaniami ryzykownymi i eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi.

Udział tego czynnika zmniejszył się w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wynikać to może z lockdown'u i ogólnego zmniejszenia aktywności fizycznej. Od nowego roku szkolnego należy promować takie postawy.

Sytuacje niepokojące:

Zniechęcenie, brak motywacji.

Lekceważące podejście do obowiązku szkolnego podczas nauczania zdalnego, rozluźnienie dyscypliny: opuszczanie lekcji z błahych powodów, usprawiedliwianie się zaspaniem, wyłączone mikrofony, słaba aktywność podczas zajęć zdalnych.

Apatia znużenie zajęciami zdalnymi.

Brak kontroli i nadzoru ze strony rodziców (brak usprawiedliwień, małe zainteresowanie ocenami)

Symptomy depresji u niektórych uczniów.

Nadużywanie telefonów.

Program wychowawczo-profilaktyczny został uchwalony przez Radę rodziców
w porozumieniu z Radą Pedagogiczną Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 w Gliwicach
w dniu

Załącznik nr 1

PROGRAM DZIAŁAŃ EKOLOGICZNYCH

NA ROK SZKOLNY 2021/22

„Piękno tej ziemi skłania mnie do wołania o jej zachowanie dla przyszłych pokoleń. Jeśli kochacie tę ojczystą ziemię, niech to wołanie nie pozostanie bez odpowiedzi!”

Papież św. Jan Paweł II

Gliwice, 31 sierpnia 2021

1. Wstęp

SZKOŁA

Świat przyrody jest fascynujący, piękny i tajemniczy. Dostarcza nam on pozytywnych emocji oraz wzbudza zainteresowanie i podziw, wciąż odkrywamy go na nowo. Obcowanie z przyrodą daje spokój, co jest pewnym rodzajem terapii i dlatego już od najwcześniejszych lat życia człowieka należy tak kształtować jego sposób myślenia i zachowania, aby umiał o nią zadbać. W czasach gwałtownych zmian oraz szybkiego rozwoju cywilizacji pojęcia: ekologia, edukacja ekologiczna, ochrona środowiska nabierają coraz większego znaczenia. Zanieczyszczone powietrze, woda, gleba, obumierające drzewa, ginące zwierzęta – „wołają o pomoc”. Problem ten dotyczy wszystkich mieszkańców naszej Ziemi, dlatego też ochrona środowiska przyrodniczego jest koniecznością.

Edukacja ekologiczna dzieci jest niezwykle ważna w uświadomieniu potrzeby i konieczności ochrony środowiska. Uważliwiając je od samego początku ich edukacji na potrzeby środowiska, bogacenie ich wiedzy o zależnościach zachodzących, wskazywanie piękna i różnorodności przyrody ma uzmysłwić małym obywatelom jak wiele zależy od człowieka, od nich samych.

Świat ludzi to przede wszystkim ich środowisko przyrodnicze. Jest ono bezpośrednio odpowiedzialne za prawidłowe funkcjonowanie organizmów i ich rozwój. Początkowo człowiek żył i działał w harmonii z przyrodą, ale z biegiem czasu jego wymagania rosły i coraz bardziej zaspakajając swoje potrzeby, człowiek doprowadził do degradacji środowiska przyrodniczego. Korzystanie z darów przyrody jest dla człowieka koniecznością. Właściwie nie ma on wyboru. Jest zmuszony oddychać powietrzem, które go otacza, pić wodę, która jest mu dostępna i żyć w krajobrazie, jaki rozciąga się wokół niego. Edukacja ekologiczna dzieci stanowi w czasach obecnych jedno z najpoważniejszych zadań. Jest to szczególnie istotne, gdyż dziecko z jednej strony narażone jest na oddziaływanie zanieczyszczeń środowiska, a z drugiej jest świadkiem i obserwatorem zmian, jakie w tym środowisku zachodzą.

Ekologia jest nauką zajmującą się zależnościami między organizmami roślinnymi i zwierzęcymi, w otaczającym środowisku. Słowo ekologia pochodzi od greckiego eko - dom, miejsce bytowania i logos - nauka.

Miejscem bytowania człowieka jest między innymi środowisko przyrodnicze, na które składa się skorupa ziemna wraz z glebą, atmosfera i woda (hydrosfera) oraz szata roślinna i świat zwierzęcy tworzący biosferę. Jak każda gospodyni/gospodarz zna i dba o swoje gospodarstwo tak i każdy człowiek powinien znać i troszczyć się o środowisko, w którym żyje.

Jeszcze stosunkowo niedawno ludzie nie mieli większych wątpliwości co do pozytywnego znaczenia postępu naukowo-technicznego. A jednak nauka i technika zdobywając niesłychaną moc oddziaływania mogą nieść nie tylko oczekiwane dobro, ale i duże zagrożenie, zależnie od tego, jak zostaną wykorzystane.

Rzeki zamieniane w ścieki, wspaniałe niegdyś lasy, teraz wyjąłowane, zanieczyszczona atmosfera... Ponadto, jak twierdzi przyrodnik amerykański Edward O. Wilson, „jedynym zjawiskiem dokonującym się na naszych oczach, którego skutki trzeba naprawiać przez miliony lat jest zagłada

gatunków wynikająca ze zniszczenia ich środowiska naturalnego. Nasi potomkowie na pewno nie wybaczą nam utraty tak ogromnego bogactwa”.

Sytuacja jest poważna, lecz byłaby poważniejsza gdybyśmy nie znali jej przyczyn i sposobów minimalizowania postępującej degradacji środowiska naturalnego. Przesłanki te skłaniają do działań na rzecz poprawy i ochrony przyrody.

Ideą tego programu jest budzenie i rozwijanie więzi emocjonalnej z otaczającą przyrodą, rozwijanie świadomości uczniów o potrzebie ochrony środowiska oraz kształtowanie postaw proekologicznych na miarę ich możliwości rozwojowych.

Zakres problematyki ekologicznej jest bardzo szeroki. W poniższym programie uwzględniono wybrane zagadnienia. Może on być modyfikowany i kontynuowany w kolejnych latach.

Wdrażając program ekologiczny chcemy kształcić u uczniów, ich rodziców oraz pracowników placówki postawy takie jak:

- poczucie moralnej odpowiedzialności za stan środowiska przyrodniczego i społecznego,
- dostarczyć rzetelnej wiedzy o środowisku naturalno-przyrodniczym,
- dostarczyć odpowiednich wzorców zachowań,
- kształtować umiejętność i chęć działania na rzecz środowiska.

Cele

Cele główne:

- Rozbudzanie u uczniów zainteresowań przyrodniczych; dostrzeganie i poznawanie piękna otaczającej nas przyrody;
- Kształtowanie i podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska w tym kształtowanie postawy ekologicznej;
- Poszerzenie oferty dydaktycznej;
- Integrowanie lokalnych środowisk oświatowych;
- Rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych poprzez poznawanie go dostrzeganie jego piękna, nabywanie opiekuńczego stosunku do świata roślin i zwierząt, kształtowanie mądrego i umiejętnego współżycia człowieka z przyrodą, rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia na ziemi,
- Kształtowanie umiejętnego współżycia człowieka z przyrodą.
- Nabywanie opiekuńczego stosunku do świata zwierząt i roślin.
- Ukazywanie zagrożeń jakie niesie działalność człowieka dla świata przyrody i jego samego.
- Kształtowanie gotowości i umiejętności działania w zakresie ochrony środowiska.

Cele szczegółowe programu:

- Uświadomienie znaczenia i piękna otaczającego środowiska naturalnego;
- Zdobywanie, pogłębianie i utrwalanie wiadomości na temat życia roślin i zwierząt;
- Rozwijanie poczucia troski i odpowiedzialności o obecną i przyszłą jakość życia (stan środowiska przyrodniczego) na Ziemi;
- Aktywne uczestnictwo w poznawaniu przyrody poprzez bezpośrednią obserwację, eksperymentowanie, poszukiwanie; formułowanie wniosków i spostrzeżeń;
- Zapoznanie z przyczynami i skutkami zanieczyszczenia środowiska (wód, powietrza, gleby);
- Zapoznanie z zasadami i sposobami ochrony środowiska przyrodniczego (i rozumienie konieczności ich przestrzegania);
- Włączanie w akcje i działania proekologiczne;
- Kształtowanie właściwych nawyków (oszczędzanie wody, energii, segregowanie odpadów – w celu recyklingu, itp.);
- Wdrażanie do podejmowania działań ekologicznych w najbliższym otoczeniu i we własnym życiu;

- Stwarzanie możliwości oddziaływania poprzez edukację dzieci/uczniów na inne osoby (członków rodzin dzieci/uczniów, innych ludzi);
- Poszerzanie zasobu słownictwa o znaczeniu przyrodniczo-ekologicznym;
- Wdrażanie do wyrażania swojego rozumienia świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w najbliższym otoczeniu za pomocą komunikatów werbalnych i pozawerbalnych: tańca, ruchu, impresji plastycznych, technicznych, teatralnych;
- Wspieranie wszechstronnego rozwoju ucznia;
- Rozbudzenie potrzeby kontaktu z przyrodą;
- Obcowanie z przyrodą – wycieczki, spacer, zajęcia w terenie;
- nabycie umiejętności prowadzenia prostych obserwacji środowiska – zjawisk pogodowych, zmian zachodzących z nadejściem danej pory roku, świata roślin i zwierząt;
- Rozbudzanie wrażliwości na piękno i bogactwo środowiska przyrodniczego;
- Rozwijanie umiejętności systematycznego dbania o zwierzęta i rośliny (dokarmianie zwierząt w czasie zimy, opieka nad klasowym akwariem, hodowla warzyw – fasola, rzeżucha, rzodkiewka, szczypior, natka pietruszki);
- Wdrażanie do zdrowego stylu życia – aktywne spędzanie czasu wolnego, rozwijanie zainteresowań, zdrowe odżywianie się;
- Kształtowanie poczucia własnej wartości i przydatności dla środowiska.

Program działań wspierający ucznia z trudnościami w nauce w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 8 w Gliwicach.

PRAKTYCZNY PORADNIK DLA NAUCZYCIELI w ZSP 8

Szanowni Państwo! Drodzy Nauczyciele!

Oddaję w Państwa ręce program pracy wychowawczej POWRÓT DO SZKOŁY: AKCJA – INTEGRACJA. Program ten jest odpowiedzią na aktualne potrzeby związane ze wsparciem uczniów w procesie powrotu do szkół w sytuacji pandemii, po okresie edukacji zdalnej.

Celem programu jest stworzenie przez nauczycieli, w szczególności wychowawców warunków do wzmacniania i rozwijania pozytywnych relacji interpersonalnych w zespole klasowym oraz wspieranie procesu adaptacji szkolnej uczniów.

Prezentowane w ramach programu wychowawczego ćwiczenia są przykładami zajęć integracyjnych, które dostosowane są do pracy z uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Zawarte są również wskazówki dotyczące dostosowania ćwiczeń do możliwości rozwojowych młodszych dzieci. Program POWRÓT DO SZKOŁY: AKCJA –INTEGRACJA dedykuję wychowawcom, którzy najlepiej znają zespoły klasowe, zróżnicowane potrzeby oraz specyfikę funkcjonowania poszczególnych uczniów.

Mam nadzieję, że informacje zawarte w opracowaniu będą pomocne w reintegracji klasy, staną się inspiracją dla Państwa do poszukiwania optymalnych rozwiązań wspierających adaptację szkolną uczniów.

Zarówno dla uczniów jak i dla nauczycieli powrót do szkoły po okresie edukacji zdalnej jest wyzwaniem. **Adaptacja szkolna uczniów związana jest z powrotem do codziennych obowiązków szkolnych, wymaganiami związanymi z nauką oraz powrotem do zespołu i funkcjonowaniem w nim. Należy jednocześnie podkreślić, że proces adaptacji szkolnej dotyczy również relacji pomiędzy nauczycielem a uczniami.** Państwa kompetencje osobiste i postawy wobec poszczególnych uczniów oraz klasy jako zespołu są bardzo ważne w tworzeniu klimatu klasowego. Umiejętność kierowania procesem grupowym,

wiedza na temat struktury klasy i specyfiki funkcjonowania poszczególnych uczniów jest kluczowym elementem pracy wychowawczej. Wybór metod i form wsparcia adaptacji szkolnej i reintegracji społecznej uczniów powinien być dostosowany do Państwa wiedzy na temat uczniów, ich potrzeb oraz możliwości organizacyjnych placówki, w tym również w odniesieniu do wieku rozwojowego uczniów, liczebności klas oraz czasu jakim dysponujecie Państwo na przeprowadzenie zajęć reintegracyjnych. **Z pewnością okres powrotu uczniów do szkół powinien być czasem intensywnej pracy wychowawczej, której celem jest wzmacnianie odporności psychicznej oraz kształtowanie pozytywnych relacji interpersonalnych.**

Sformułowano następujące szczegółowe cele programu wychowawczego:

POWRÓT DO SZKOŁY: AKCJA – INTEGRACJA:

- ☐ budowanie zaufania, poczucia bezpieczeństwa i pozytywnych relacji w grupie;
- ☐ wsparcie procesu adaptacji i reintegracji społecznej uczniów;
- ☐ zwiększenie świadomości siebie, własnego doświadczenia w sytuacji pandemii i edukacji zdalnej;
- ☐ integracja i kształtowanie tożsamości zespołu klasowego;
- ☐ kształtowanie umiejętności współdziałania u uczniów;
- ☐ rozwijanie kompetencji emocjonalno-społecznych, tj.: autoprezentacji, i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, akceptacji siebie i innych, komunikacji, wyrażania własnego zdania, zdolności wykorzystania własnych mocnych stron;
- ☐ zdobycie pozytywnych doświadczeń w grupie.

Organizowanie w pierwszych dniach powrotu do szkoły zajęć umożliwiających odbudowywanie relacji pomiędzy uczniami, skierowanych na zmniejszanie napięcia i obaw jest kluczowym czynnikiem powodzenia procesu reintegracji społecznej i adaptacji szkolnej uczniów. Jednocześnie funkcjonowanie psychospołeczne uczniów ma fundamentalne znaczenie dla tworzenia warunków do zdobywania wiedzy i rozwijania umiejętności w ramach kształcenia przedmiotowego. Kondycja psychiczna dzieci i młodzieży jest dzisiaj problemem społecznym, który dostrzegaliśmy już przed pandemią. Natomiast wydarzenia ostatniego roku jeszcze mocniej uwypukliły te trudności, które obserwujemy już od lat. W moim odczuciu mamy dziś do czynienia z sytuacją awaryjną, w której szczególnie ważna jest rola nauczyciela jako wychowawcy oraz doradcy dzieci i młodzieży. Między innymi dlatego stworzyłam program wychowawczy **POWRÓT DO SZKOŁY: AKCJA – INTEGRACJA**.

Praca wychowawcza dotyczy zespołu klasowego jako całości, ale również poszczególnych uczniów, w których każdy znajduje się w innej sytuacji życiowej, z innymi zasobami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Przede wszystkim zróżnicowanie to dotyczy sytuacji rodzinnej, ponieważ to właśnie wsparcie w rodzinie powinno mieć fundamentalne znaczenie w przezwyciężaniu kryzysów. Niestety współczesna rodzina również stoi w obliczu kryzysów, których nie wywołuje koronawirus, ale szereg przeobrażeń społeczno-kulturowych, czego konsekwencją jest fundamentalny kryzys tożsamości wśród nastolatków.

Należy podkreślić, iż w obecnej sytuacji ważnym zadaniem nauczyciela i wychowawców jest zwracanie uwagi na symptomy trudności emocjonalnych występujących u uczniów oraz zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej przez szkołę. Dostarczanie pozytywnych, dobrych doświadczeń wspiera uczniów w procesie powrotu do szkoły, buduje ich motywację do nauki oraz wzmacnia odporność na stres.

Przebieg zajęć reintegracyjnych jest uzależniony od liczebności zespołów klasowych, przyjętych form pracy w podgrupach. Bardzo ważnym elementem zajęć skierowanych na integrację grupy jest Państwa zaangażowanie jako wychowawców w analizę procesu grupowego. Rekomenduje się w miarę możliwości aktywne uczestnictwo nauczyciela w ćwiczeniach i zadaniach. Dobrym rozwiązaniem jest również przy podawaniu instrukcji wskazywanie przez wychowawcę własnych przykładów. Oczywiście kluczowe znaczenie ma świadomość siebie i odpowiedzialne dzielenie się informacjami o sobie.

W związku z coraz częstszym występowaniem wśród dzieci i młodzieży trudności o charakterze emocjonalnym oraz trudności w funkcjonowaniu społecznym wskazane jest jak najczęstsze prowadzenie zajęć integracyjnych podczas lekcji wychowawczych.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż prowadzenie zajęć integracyjnych wymaga od osoby prowadzącej wysokiego poziomu zaangażowania i koncentracji uwagi, kompetencji merytorycznych i osobistych, ponieważ poza dbaniem o przebieg programu wychowawca musi reagować na sprawy, które dotyczą zespołu klasowego jako całości oraz musi uwzględniać indywidualne potrzeby poszczególnych uczniów.

Wskazówki metodyczne

Założeniem prowadzenia zajęć integracyjnych jest grupowa forma pracy, tak aby ułatwiać i wspierać komunikację pomiędzy uczniami oraz pomiędzy nauczycielem a uczniami. Każde ćwiczenie powinno mieć wstęp, zasadniczą część oraz podsumowanie. W trakcie ćwiczeń wychowawca zachęca uczniów do aktywności i wypowiedzi.

Metody kształcenia: poszukujące, interaktywne. Każde ćwiczenie powinno mieć wstęp, zasadniczą część oraz podsumowanie. W trakcie ćwiczeń wychowawca zachęca uczniów do aktywności i wypowiedzi.

Pomoce dydaktyczne:

- ☐ duże arkusze szarego papieru;
- ☐ markery w różnych kolorach;
- ☐ kartka papieru/ notes / długopis dla każdego ucznia;
- ☐ kolorowe kredki;
- ☐ kolorowe gazety.

Miejsce odbywania warsztatów:

Przedstawione ćwiczenia można przeprowadzić w sali lekcyjnej, jednak rekomenduje się prowadzenie warsztatów integracyjnych na sali gimnastycznej lub w plenerze, na boisku, w parku, wykorzystując przestrzeń. Uczniowie mogą podczas zajęć siedzieć na kocach. Kontakt z przyrodą i przestrzeń oraz ruch są dodatkowymi czynnikami wspierającymi proces integracji. Należy jednak zwrócić uwagę, że w licznych klasach trudniej utrzymać kontrolę i kierować pracą uczniów. Jeżeli warsztaty integracyjne odbywają się w sali lekcyjnej ustawienie ławek powinno ułatwiać komunikację i umożliwiać uczniom pracę w grupach. Najlepiej, aby uczniowie siedzieli w kręgu.

Nauczyciel w trakcie zajęć aktywne wspiera prace grup, podchodzi, zadaje pytania, obserwuje i moderuje przebieg ćwiczeń.

Praca w grupach. Podstawą realizacji programu jest praca w grupach równoległych, praca na forum oraz praca indywidualna.

☐ Praca w małych grupach ułatwia komunikację pomiędzy uczniami. Mobilizuje każdego ucznia do wypowiedzi, ponieważ w mniejszej grupie jest wyższy poziom zaufania i bezpieczeństwa uczestników.

☐ Nauczyciel może wyznaczyć w każdej grupie ucznia do pełnienia roli moderatora.

Rola ta może być pełniona rotacyjnie, uczniowie mogą się zamieniać rol w poszczególnych ćwiczeniach.

☐ Rekomenduje się rotacyjne grupy, tak aby uczniowie mieli możliwość nawiązywania relacji z różnymi osobami w klasie.

☐ W zależności od liczebności klasy nauczyciel dzieli uczniów na 4 grupy 4-6 osobowe, w przypadku większej ilości osób na większą ilość grup. Ważną zasadą jest, aby grupa liczyła maksymalnie 6-8 osób, tak aby wspierać bezpośrednią komunikację między uczniami.

☐ Zasady przydziału do grup mogą być dowolne.

Przykładowe kryteria podziału na grupy:

- uczniowie odliczają np. do 5 (kolejne cyfry tworzą grupy np. 1 razem, 2 razem...);
- podział według losowania np. karteczek z kolorami (tyle kolorów ile grup), cukierków (wg rodzajów cukierków);
- układanie puzzli (kartki pocztowe, albo jakieś obrazki dzielimy na tyle części ilu uczestników grupy). Uczniowie losują i układają puzzle, dobierając się w ten sposób w grupy. Prostsza i szybsza wersja: układanie puzzli z kolorowych kartek (dobór według kolorów).

Przebieg i organizacja zajęć reintegracyjnych: Propozycje przedstawione w programie wychowawczym POWRÓT DO SZKOŁY: AKCJA-INTEGRACJA są „koszykiem”, który zawiera metodyczne wskazówki i praktyczne rozwiązania. Zastosowanie całości programu daje możliwość opracowania scenariusza 2-dniowych warsztatów 4 godzinnych.

Moim założeniem jest, aby wybór konkretnych ćwiczeń był dostosowany do potrzeb Państwa uczniów i możliwości organizacyjnych placówki. Dlatego nie przedstawiam konkretnych scenariuszy. To Państwo najlepiej znacie swoich uczniów ich potrzeby i możliwości. Dobór poszczególnych ćwiczeń powinien być dostosowany wieku rozwojowego uczniów, procesów grupowych w zespole klasowym oraz możliwości organizacyjnych placówki.

Czas: Nauczyciel podaje po przedstawieniu uczniom instrukcji do każdego ćwiczenia czas na wykonanie określonych zadań indywidualnych lub grupowych. Około 1-2 przed zakończeniem wstępnego czasu, nauczyciel przypomina ile czasu pozostało do końca wykonania zadania. W zależności od tempa pracy uczniów wychowawca skraca lub wydłuża czas wykonania zadania. Czas podany przy każdym ćwiczeniu jest orientacyjny. Przebieg zajęć związany jest z tempem pracy uczniów oraz ilością osób w zespole klasowym.

Ważnym elementem procesu grupowego jest rozpoczęcie zajęć od ćwiczeń energetyzujących, angażujących i motywujących uczniów do wspólnego działania. Jeżeli przestrzeń na to pozwala warto rozpoczynając warsztaty wykorzystać ćwiczenia ruchowe. Można zastosować na początku lekcji skalowanie prosząc uczniów o określenie swojej motywacji do działania i samopoczucia na skali 7-stopniowej, gdzie 1 – oznacza brak sił i słabe samopoczucie, natomiast 7 dużą energię do działania i pozytywne samopoczucie. Można również na podłodze położyć kartki z twarzami wyrażającymi różne emocje (emoticony) i poprosić uczniów, aby stanęli przy tej kartce („Twarzy”), która najbardziej odzwierciedla ich nastrój.

Na koniec zajęć rekomenduje powtórzenie tego ćwiczenia oraz porównanie samopoczucia uczniów z początku zajęć oraz z końca lekcji. Nauczyciel może również stanąć pośrodku klasy i zaproponować uczniom, aby po jego prawej stronie stanęły osoby którym poprawił się nastrój, z lewej strony ci uczniowie, którzy czują się gorzej i na środku (obok nauczyciela) ci uczniowie, których samopoczucie jest takie samo na koniec zajęć jak było na początku.

Zazwyczaj praca grupowa, czyli relacje z ludźmi pozytywnie oddziałuje na motywację, chęć do działania i samopoczucie. Warto zaobserwować z uczniami tą prawidłowość oraz podsumowując wskazać, w jak dużym stopniu aktywność, jaką podejmujemy wpływa na samopoczucie każdego z nas. Dlatego tak ważna jest świadomość tego co robimy, jakie mamy nawyki, jakie aktywności podejmujemy każdego dnia.

Ćwiczenia na **DOBRY POCZĄTEK**

„Podobieństwa-różnice” Wszyscy uczniowie ustawiają się w linii według określonego kryterium np.: wzrost, miesiąc urodzenia, ilość rodzeństwa, kolor oczu (nauczyciel może przygotować 4 kartki wypisanymi kolorami oczu: niebieskie/ brązowe, piwne/ zielone/ szare: kartki ułożone są w różnych częściach sali, zadaniem uczniów jest odnaleźć swoją grupę). Podczas ćwiczenia uczniom nie wolno zabierać głosu, ani wydawać innych dźwięków. Muszą sobie poradzić za pomocą komunikacji niewerbalnej.

Czas: 5-7 min.

Podsumowanie: Podkreślanie podobieństw pomiędzy uczniami: wiek, miejsce zamieszkania, jedna klasa. Wskazanie, że różnice między ludźmi są naturalną częścią życia.

„Portret klasy”

Nauczyciel kładzie arkusz szarego papieru na stole, na środku którego jeden z uczniów pisze symbol klasy (np. I c) oraz datę. Nauczyciel prosi, aby każdy uczeń podszedł do arkusza i narysował jakiś symbol, z którym kojarzy mu się klasa. W trakcie prowadzenia ćwiczenia wprowadzamy zasadę: „ciszy”, tak aby uczniowie nie komentowali tego co zapisują na wspólnym portrecie. Dopiero po wykonaniu rysunku uczniowie zabierają głos. Jeżeli klasa jest liczna można uczniów podzielić na 2 grupy, które pracują równolegle.

Nauczyciel: Co to jest portret? Czym jest portret? (swobodne wypowiedzi uczniów). Portret oddaje cechy osoby, ale portret może określać też cechy zespołu. Naszej klasy. Stwórzmy razem portret naszej klasy. Proszę, aby każdy z Was narysował element naszego wspólnego obrazu. Portret naszej klasy. Możesz narysować siebie, kolegów, jakąś sytuację...to co kojarzy Ci się z naszą klasą. Proszę, aby w trakcie rysowania nie zabierać głosu. Ważna na tym etapie jest cisza, aby każdy swobodnie narysował to co chce.

W młodszych klasach uczniowie mogą narysować swój portret bezpośrednio na arkuszu bądź na białej kartce, z których po zakończeniu etapu pracy indywidualnej wspólnie uczniowie tworzą portret klasy.

Inna wersja tego ćwiczenia :

- ☐ Każdy uczeń odrysowuje swoją dłoń na dużym arkuszu szarego papieru oraz podpisuje swoim imieniem;
- ☐ Każdy uczeń wypisuje 5 cech charakteru (na każdym palcu jedna cecha) np. sumienna, spokojna, miła, punktualna, koleżeńska bądź np. 5 rzeczy, które lubi np. muzyka, pizza, lody, jazda na rowerze, angielski. Nauczyciel podaje przykłady.

Czas: 20-30 min. (w zależności od ilości uczniów w klasie).

Podsumowanie: Po wykonaniu portretu nauczyciel zachęca uczniów do wypowiedzi, podkreślając różnice i podobieństwa w spostrzeganiu klasy przez wszystkich uczniów.

„DOBRE – ZŁE Nawyki” Nauczyciel kładzie 3 kartki z napisanymi na nich słowami: „Nigdy” „Często” „Zawsze”. Kartki rozłożone są w różnych częściach sali, aby umożliwić uczniom przemieszczanie się. Nauczyciel kolejno wymienia czynności, a uczniowie łączą się w grupy. Rodzaj czynności należy dostosować do wieku uczniów. W przypadku młodszych dzieci przykłady powinny odnosić się do konkretnych zachowań.

Przykładowe czynności:

- ☐ Noszę skarpetki.
- ☐ Jem śniadanie.

- ☐ Chodzę późno spać.
- ☐ Sprzątam po sobie naczynia.
- ☐ Pomagam w domu – mam stałe obowiązki.
- ☐ Ścielę łóżko.
- ☐ Przychodzę na czas do szkoły
- ☐ Mam włączony telefon.
- ☐ Zdrowo się odżywiam.
- ☐ Jestem uśmiechnięta/y.
- ☐ Odrabiam prace domowe.
- ☐ Mam przy sobie kosmetyki.
- ☐ Można na mnie liczyć.
- ☐ Pozytywnie patrzę na życie.

Czas: 10-15 min.

Podsumowanie: Wychowawca zachęca uczniów do refleksji, w jaki sposób nawyki wpływają na samopoczucie, zdrowie i relacje z innymi ludźmi.

Ćwiczenie integracyjne. MAPA POZNAWCZA: EDUKACJA ZDALNA-POWRÓT DO SZKOŁY

Etap pracy indywidualnej: Podziel kartkę na 4 części. W górnej części tabeli wypisz jedną najważniejszą dla Ciebie korzyść z edukacji zdalnej oraz jedną największą dla siebie stratę, to czego Ci najbardziej brakowało. W dolnej części tabeli wpisz to, z czego najbardziej cieszysz się myśląc o powrocie do szkoły oraz to czego najbardziej się obawiasz.

Przykład tabeli:

Edukacja szkolna- najważniejsza korzyść	Edukacja zdalna – największa strata
Powrót do szkoły – największa korzyść	Powrót do szkoły – największa obawa

Czas: 5-10 minut

Etap pracy grupowej. Uczniowie podzieleni są na grupy, w przypadku podziału na 4 grupy: dwie grupy opracowują mapę poznawczą EDUKACJA ZDALNA: KORZYŚCI I STRATY/ kolejne 2 grupy POWRÓT DO SZKOŁY – KORZYŚCI I OBAWY.

Pomoce: szare arkusze papieru, mazaki

Nauczyciel: Wykonajcie wspólną mapę edukacji zdalnej oraz powrotu do szkoły.

Wykorzystajcie etap pracy indywidualnej. Najpierw każda osoba z grupy przedstawia swoją tabelę.

Następnie wspólnie stwórzcie dwie mapy skojarzeń EDUKACJI ZDALNEJ i POWROTU DO SZKOŁY.

Odnieście się do korzyści, strat i obaw w odniesieniu do obu sytuacji.

Podzielcie duży arkusz papieru na dwie części, w jednej napiszcie na środku kartki

EDUKACJA ZDALNA, a w drugiej części POWRÓT DO SZKOŁY. Stwórzcie dwie mapy skojarzeń.

Czas: 30 min

Podsumowanie: Każda grupa prezentuje efekty swojej pracy. Kolejne grupy prezentujące to samo zadanie uzupełniają wypowiedzi poprzedniej grupy. Zaczynamy omawianie od charakterystyki doświadczenia uczniów w zakresie edukacji zdalnej, następnie omawiane są zagadnienia, problemy związane z powrotem do szkoły.

Pomocnicze pytania:

☐ Czego Wam najbardziej brakowało w edukacji zdalnej?

☐ Czego się nauczyliście w czasie pandemii i edukacji zdalnej?

☐ Jakie lekcje w formie zdalnej najbardziej Wam się podobały i dlaczego? A może jakaś konkretną, jedną lekcję macie w pamięci?

☐ Jakie widzicie korzyści w powrocie do szkoły?

Ćwiczenie integracyjne: STYL ŻYCIA

Forma organizacyjna: praca indywidualna

Instrukcja: *Co robiliście podczas edukacji zdalnej, jak wyglądał Twój dzień? Jak*

spędzaliście czas? Czy wychodziliście z domu, czy mieliście jakieś zajęcia, spotkania z kolegami, czy spotkania rodzinne? Może jakieś uroczystości rodzinne wypadły w tym czasie?

Nauczyciel zachęca uczniów do swobodnych wypowiedzi.

Kto z Was wie jak długo trwała edukacja zdalna? Ile tygodni?

Czas pandemii, edukacji zdalnej dla każdego z nas jest inny. Jedni cały dzień spędzali przed komputerem, inni wychodzili na dwór, spotykali się (mam nadzieję w małych grupach) z kolegami czy z rodziną.

Proszę teraz każdego z Was o wypełnienie karty pracy.

Karta pracy indywidualnej ucznia – SZKLANKA PEŁNA CZY PUSTA (załącznik1)

Podsumowanie:

Nauczyciel: Na co najwięcej poświęcaliście czasu? Co zajmowało najwięcej czasu?

Po wypełnieniu Karty indywidualnej pracy ucznia nauczyciel prosi uczniów o dokończenie zdań.

Nauczyciel: Proszę teraz każdego z Was o napisanie i dokończenie dwóch zdań....., odnosząc się do czasu edukacji zdalnej.

Za dużo czasu poświęciłem/am na.....

Za mało czasu poświęciłem/am na.....

Etap pracy grupowej: *Dobierzcie się teraz w zespoły 4-6 osobowe. Proszę, aby każda osoba przedstawiła w zespole swoje refleksje. Następnie ustalcie jakie widzicie podobieństwa a jakie różnice pomiędzy sobą?*

Proszę, aby każda grupa powiedziała co było dla Was najbardziej charakterystyczne w spędzaniu czasu podczas edukacji zdalnej, na co zdecydowanie za dużo poświęcaliście czasu a na co za mało. Jak wyglądałby Wasz idealny dzień?

Czas całego ćwiczenia 30-40 min.

Podsumowanie: Ukazanie zmian w życiu związanych z sytuacją pandemii i zdalnego nauczania.

Czego nauczyła/ uczy nas pandemia?

Ćwiczenie integracyjne: WSPOMNIENIE CZAS

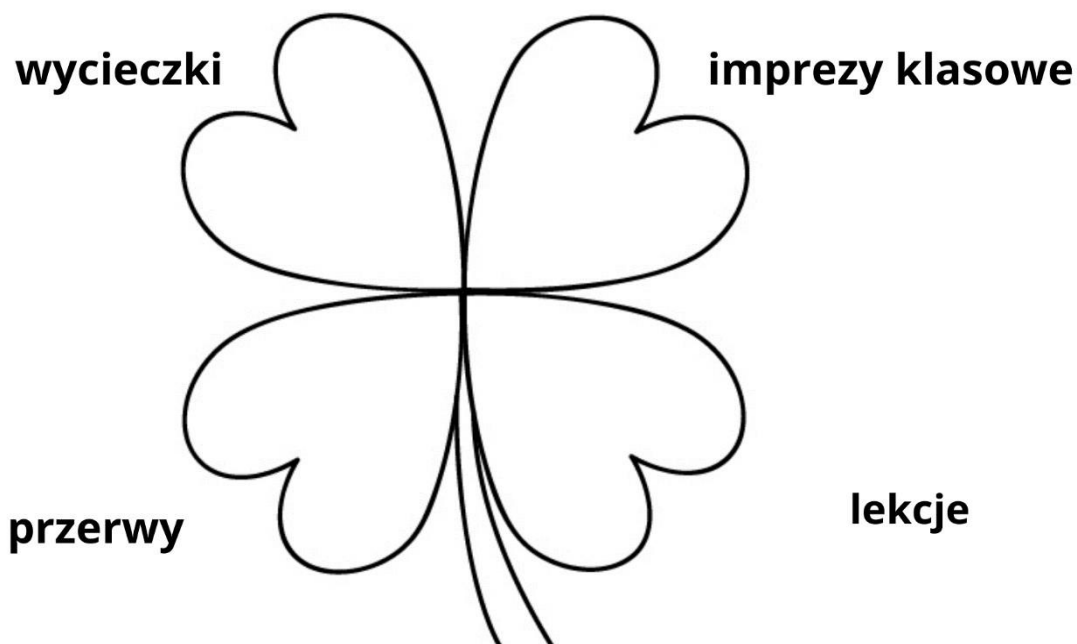
Etap pracy indywidualnej: 3 min.

Proszę, aby każdy z Was przypomniał sobie wydarzenia, sytuacje z życia naszej klasy. Takie sytuacje, kiedy czuleś swobodę, radość, może coś Cię zaskoczyło, zaintrygowało. Sytuacje, które są miłymi wspomnieniami. Przypomnij sobie pozytywne chwile, doświadczenia. Mogą to być imprezy klasowe np. święta, andrzejki, wyjazdy, wyjście do teatru (nauczyciel podaje przykłady wspólnych imprez). Wybierz jedną sytuację taką, którą szczególnie zapamiętałeś/eś.

Może pamiętasz jakąś wyjątkową dla Ciebie lekcję, może wyjątkowo zabawną, zaskakującą, a może ciekawą (nauczyciel podaje przykład lekcji, którą najbardziej pamięta). Może masz ulubione miejsca w szkole np. ulubiona sala, boisko. Co lubisz robić podczas przerw, może pamiętasz jakąś zaskakującą sytuację podczas przerwy w szkole.

Etap pracy grupowej: 15 min.

Narysujcie na dużym arkuszu papieru czterolistną koniczynę. Nauczyciel rysuje przykładowy schemat rysunku kwiatka lub daje każdej grupie kartkę z narysowanym lub wydrukowanym obrazkiem koniczyny jako wzór (rysunek łatwy do wykonania – użycie schematu serca. Każdy płatek koniczyny ilustruje inne sytuacje: wycieczki, imprezy klasowe, przerwy, lekcje.

Najpierw proszę, aby każda osoba z grupy przedstawiła krótko jakąś jedną sytuację, którą sobie przypomniała. Potem wspólnie porozmawiajcie o różnych sytuacjach klasowych, imprezach, wycieczkach, wyjściach poza szkołę. Może pamiętacie jakieś wyjątkowe zdarzenia podczas lekcji, albo przerw.....wypiszcie te sytuacje w poszczególne płatki, zgodnie z kategoriami.

Po zakończeniu pracy grupowej nauczyciel prosi każdą grupę o omówienie wspólnych doświadczeń, wspomnień, sytuacji.

Pomocnicze pytania:

- ☐ Jakie sytuacje były najbardziej śmieszne?
- ☐ Jakie momenty w klasie były dla Was najbardziej zaskakujące?
- ☐ Gdyby było to możliwe co chcielibyście powtórzyć, przeżyć jeszcze raz?
- ☐ Jakich doświadczeń, sytuacji chcecie mieć więcej?

Czas 10-15 min.

Podsumowanie: Nauczyciel zwraca uwagę na wspólne doświadczenia, zachęca uczniów do wypowiedzi. Pomocnicze pytania:

- ☐ Jakie sytuacje były najbardziej śmieszne?
- ☐ Jakie momenty w klasie były dla Was najbardziej zaskakujące?
- ☐ Gdyby było to możliwe co chcielibyście powtórzyć, przeżyć jeszcze raz?
- ☐ Jakich doświadczeń, sytuacji chcecie mieć więcej?

Ćwiczenie integracyjne. ZDANIA NIEDOKOŃCZONE

Etap pracy indywidualnej (załącznik 2).

Nauczyciel: *Proszę każdego z Was o zapisanie i dokończenie następujących zdań:*

Najbardziej podczas edukacji zdalnej brakowało mi.....

Edukacja zdalna sprawiła, że.....

Dobrze radziłem sobie w czasie edukacji zdalnej z

W powrocie do szkoły obawiam się, że.....

Najbardziej w czasie edukacji zdalnej podobało mi się, że....

W powrocie do szkoły cieszę się najbardziej z

Metoda kuli śnieżnej: uczniowie najpierw pracują indywidualnie, następnie w parach (praca na bardziej osobistym poziomie) i dalej w grupach 4-6 osobowych (w zależności od liczebności klasy).

Etap pracy grupowej: *Dobierzcie się w pary. Proszę, aby każda osoba przedstawiła w zespole swoje refleksje. Przez kilka minut porozmawiajcie w parach o tym co pandemia i edukacja zdalna zmieniła w Waszym życiu.*

Następnie praca w grupach 4-6 osobowych. Wypiszcie na jednej kartce Wasze obawy i to co jest dla Was pozytywne w odniesieniu do edukacji zdalnej oraz powrotu do szkoły.

Podsumowanie:

Nauczyciel prosi każdą grupę o prezentację swoich refleksji. Podsumowując wskazuje na to co łączy uczniów, na ich wspólne obawy i oczekiwania.

Ćwiczenie integracyjne: KOLAŻ

Pomoce: kolorowe gazety, duży arkusz papieru, nożyczki, klej. Kolaż można też wykonywać używając innych materiałów np. pocztówki, fotografie, papierki po cukierkach czy koraliki.

Forma organizacyjna: grupy 6-8 osobowe

Uczniowie wykonują tematyczny kolaż. Każda grupa może mieć inny temat lub wszyscy jeden.

Przykładowe tematy:

Uczeń w edukacji zdalnej/ Uczeń w edukacji stacjonarnej (np. 2 tematy dla dwóch grup)

- Szkoła

- Dorosłość
- Zawody przyszłości
- Zdrowe odżywianie
- Idealne wakacje
- Mapa marzeń
- Muzyka
- Czas wolny
- Ulubione zwierzęta

Nauczyciel podaje temat jaki będzie realizowany w ćwiczeniu. Prosi uczniów o wypisanie 5 słów – skojarzeń z tematem pracy grupowej. Następnie uczniowie w grupach przystępują do wspólnej pracy.

Podsumowanie: Każda grupa po zakończeniu pracy prezentuje kolaż.

Pomocnicze pytania:

- ☐ Jakie rzeczy są dla Was najważniejsze w temacie.....?
- ☐ W jaki sposób pracowaliście? Jaki był podział ról? Kto za co odpowiadał?
- ☐ Jak Wam się współpracowało w grupie?
- ☐ Co według Was jest ważnego, aby współpraca była skuteczna?

ZAŁĄCZNIK 1

Karta indywidualnej pracy ucznia: SZKLANKA PEŁNA CZY PUSTA?

Ile czasu w ciągu przeciętnego dnia poświęcałeś/aś w czasie edukacji zdalnej na różne formy aktywności. Pełna szklanka to 8 godzin. Zamaluj każdą szklankę zaznaczając ile godzin poświęcałeś/eś na dany rodzaj aktywności np. jeżeli w przeciętnym dniu 4 godziny poświęcałeś/eś na naukę zapełnij (zamaluj) połowę szklanki.

Czas: 5 min.

			
Nauka - lekcje online	Odrabianie prac domowych+ Przygotowanie do lekcji	Spotkania z kolegami	Obowiązki domowe

			
Relacje w rodzinie	Dbanie o siebie - sen	Dbanie o siebie - aktywność fizyczna	Komputer/ internet poza lekcjami

ZAŁĄCZNIK 2

ZDANIA NIEDOKOŃCZONE

Najbardziej podczas edukacji zdalnej brakowało mi.....

Edukacja zdalna sprawiła, że.....

Dobrze radziłem sobie w czasie edukacji zdalnej z

W powrocie do szkoły obawiam się, że.....

Najbardziej w czasie edukacji zdalnej podobało mi się, że....

W powrocie do szkoły cieszę się najbardziej z

Metoda kuli śnieżnej: uczniowie najpierw pracują indywidualnie, następnie w parach (praca na bardziej osobistym poziomie) i dalej w grupach 4-6 osobowych (w zależności od liczebności klasy).